

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej... K 84—
za pol leta... »... 42—
za četrt leta... »... 21—
za en mesec... »... 7—
Za inozemstvo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto... K 15—
za inozemstvo... » 20—

SLOVENE

»SLOVENE« velja
za celoletno pošiljavo 60 mm
široka in 3 mm visoka ali sfo
proščaj
za enkrat... po K 2-20
uračni razpisni... po K 1-00
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglaš 50/50 mm K 0-50
Poslano:
Enoletna pošiljavo K 8-
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 322.

Političen list za slovenski narod.

Sprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun politne kurn.
Ljubljanske št. 650 na naročnino in št. 348 na oglaš,
vstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bozn.-hore, 7362.

Autonomija in centralni parlament.

Autonomija je pri nas nevarna beseda, nevarna prav tako, če jo izrečeš proti Srbu, kakor če jo izrečeš proti nekaterim v domovini. (Hvala Bogu, je slednjih dan za dnem — manj.) Srb se boji takoj odpada od države; v svoji državi ni imel nikdar pokrajinskih zborov, mala Srbija je bila versko, narodnostno in gospodarsko čudovito enotna in se je lahko upravljala iz enega središča. Pri nas doma se pa boje »klerikalne nadvlade«.

A pri avtonomiji je res nevarna samo beseda, samo ime; ker stvar sama je tako sama po sebi umevna, njena potreba tako očitna, da o njej nikdo ne dvomi, če se mu le pomen in obseg avtonomije pravilno razjasni.

Avtonomija, ki jo zahteva n. pr. tudi Jugoslovanski klub za Slovenijo, ni namreč nič drugega nego tehnično sredstvo za izboljšanje naše javne uprave.

Vsi stojimo na stališču demokratične javne uprave. Kaj zahteva demokracija? Na kateri ideji sloni zahteva po demokratični javni upravi? Ta zahteva sloni na prepričanju, da ima vsak človek nekaj zmožnosti, delovati socialno, t. j. za dobrobit družbe, v kateri živi, in da bo človeška družba najbolje upravljena, če se ti speči upravni talenti med narodom poiščejo in se jim da primeren delokrog. Čim več ljudi bo sodelovalo po najboljši moči pri skrbi za javnost, tem boljša bo državna uprava. Država ima ogromne naloge. Da jih more vsrčiti, rabi razdelitve dela. Ni namreč potreba, da bi se vsaka stvar, vsaka malenkost obravnavala v centralni vladi. Kar je samo lokalnega in pokrajinskega značaja, naj se prepusti občinskim odborom in pokrajinskim vladam. Naši državniki naj se bavijo z vprašanjem, kaj je neobhodno potrebno, da je v celi državi enotno upravljano, in kje naj zastavi avtonomija občin in pokrajin. Naj nam izdelajo naši politiki čimprej čistodetajliran osnutek, kake naloge naj imajo pokrajinske vlade! Beseda »avtonomija« bo izgubila na mah svojo grozoto, če ne bo predstavljala tako nejasnega pojma, ampak bo samo tehničen izraz za potrebno delitev javnega dela.

Da avtonomija državne enotnosti ne moti, nam kaže ne samo bivša Avstrija, ki

je bila vendar hudo centralistična, a je vendar dovolila deželne zbornice — in delovanju deželnih zborov in dež. odbora se imamo zahvaliti Slovenci na vsak način dosti več nego delovanju dunajskega parlamenta — in ministrstva — ampak tudi n. pr. Nemčija. Tudi okrožja v Srbiji so imela svojo avtonomijo. Avtonomija ni torej nič drugega nego izraz prepričanja: da naj o vsaki stvari odločajo tisti, ki poznajo razmere kar mogoče neposredno!

Rekli smo, da je število tistih, ki se boje pokrajinske avtonomije, vedno manjše. »Zaslugo« za to ima naša centralna vlada in naš centralni parlament. Vse se pritožuje na počasnost delovanja centralne uprave in vse hvali Boga, da imamo tudi pokrajinsko vlado, ki ji gre v prvi vrsti zasluga, da smo Slovenci razmeroma tako hitro prišli do krajevnih razmer doma. Če bi mi ne imeli drugega dokaza za potrebnost pokrajinske vlade, lahko pokazemo na red, ki pri nas vlada v uradih, na železnicih, po šolah — red, ki je nastal vsled tega, da so člani naše pokrajinske vlade delali takorekoč noč in dan, da odpomorejo opravičenim pritožbam, iz katerih bi se bil lahko razvil nered.

Te vloge, ki jo pri nas vrši pokrajinska vlada in ki bi jo vršila še uspešneje, če bi jo podpiral pameten pokrajinski zbor, pa Belgrad vsaj zaenkrat ne more vsrčiti. Naš centralni parlament niti od daleč ni upravičil nadi, ki so se stavile nanj. Naš centralni parlament boleha na več boleznih. Naj omenimo kratko nekatere.

1. Parlament je delavnica za duševno delo. Vsaka delavnica rabi orodje, da morejo delavci delati. Parlamentarna delavnica rabi tudi orodje duševnega dela: knjige in časopise. A naš parlament nima niti knjižnice niti čitalnice. (Tistih par listov, ki jih lahko bereš na nekem hodniku, ne zasliši imena čitalnice.) Naš parlament bi moral poznati politični položaj pri vseh sosedih: Nemcih, Madžarih, Bolgarih, Italijanih. A on razpolaga izmed tujih listov samo s francoskimi in angleškimi, ki jih morebiti 80% poslancev ne more čitati. Tudi poslanci ni mogoče, študirati političnih vprašanj znanstveno, ker nima niti najpotrebnejših politično-znanstvenih knjig in revij na razpolago. V začetku parlamentarnega delovanja je bilo umljivo, da teh neobhodnih potrebščin vsakega parlamenta ni bilo v izropanem dvorcu. A danes? Če so se dobili prostori za restavracijo v zbornici, bi se bili mogli dobiti tudi za čitalnico in malo knjižnico.

2. Sedanji poslovnik zahteva preveč

časa za formalnosti (čitanje zapisnika, prošnji, pritožb, sporočil ministrstev itd.), ki jih nihče ne posluša. Zakaj se poslovnik ne izpremeni? Izgovor, da je sedanji parlament le začasen, ne drži. Tudi začasno mora on svojo nalogo popolnoma izvrševati. Če on poslovnik pametno izpremeni, bo s tem storil uslugo ne samo sebi, ampak prihranil tudi delo bodočemu parlamentu. Sicer pa bodoči parlament lahko izpreminja poslovnik sam brez ozira na to, kaj stori sedaj začasni parlament.

3. »Ministritis« (= boleštna želja, postati minister) tvori tudi veliko oviro parlamentarnemu delu. Bržkone je tudi ona vsaj deloma vzrok sedanji krizi, ki je državi škodljiva, njenemu ugledu na zunaj in znotraj v kvar. Ko se je sklical dunajski parlament leta 1917., so klicali demokratije po ulicah, da ne potrebujejo novih ministrov, ampak kruha in miru. Prav tako tudi pri nas ne potrebujemo novih ministrov, ampak solidnih delavcev, ki bi delo v ministrstvih uredili, napravili v državi red, uredili pereča vprašanja notranje in zunanje politike. Tega pa ne bo nikoli, ako se bodo ministri tako hitro menjavali, da bo vsak šef ministrstva poprej moral zapustiti svoje mesto, preden se bo v svoje delo sploh uživel, preden bo sploh imel pregled o vseh svojih dolžnostih v dotični stroki. Delo uči človeka! Zato ni zdravo, ako se nahaja minister v neprestanem boju s poslanci, tako da sam ne ve, kdaj bo prišel do organizacije svojega resora. Kdor hoče delati za druge, mora biti nesebičen. Jugoslovanski klub bo smel sebi šteti vedno v čast, da je odklonil štiri ministrska mesta, ki so mu bila na razpolago. Ministritis očitno ni našla v Jugoslovanskem klubu ugodnih tal za svoj razvoj. Jugoslovanski klub stoji na edino pravilnem stališču, da ministrstvo ne sme biti tako sestavljeno, da naravnost iz ziva na odpor povsodi, ako hočemo priti do mirnega dela. Mir rodi blagostanje, vojska le revščino. To velja v gotovem smislu za strankarski boj.

Mi rabimo centralne vlade in centralnega parlamenta, ki bi delale na to, da našo mlado državo uredimo in ji omogočimo tak razvoj, da bomo vredni dediči onega milijona naših mučencev, ki so nam državo osnovali. Narod, ki je prinesel za svobodo take žrtve, je gotovo državotvoren. Prav tako nam pa pogled v zgodovino nazaj kaže, da je strankarska strast in nesloga uničila samostojne slovanske države na jugu.

In zadnji pojavi v naši delegaciji v Belgradu so pokazali, da se nam je pre-

ostrega strankarstva bati tudi sedaj in da nam politični boji lahko če ne državo uničijo, pa ji vsaj ogromno škodijo. Učimo se iz zgodovine!! Jugoslavlani smo južni narod: čustvo prevladuje pri nas nad razumom. Kakor smo sposobni, da z ljubeznijo zgradimo najlepše stavbe, kakor skušamo prijatelja nadkriti v plemenitosti, tako smo sposobni tudi za — krvno osvetlo. In zato rečemo brez hvalisanja, da je čreča za našo državo, da vodi dr. Korošec svojo politiko tako, kakor jo pač vodi: proti nasilni vladi katerekoli stranke, a vedno taktčno, da ne odbija nikogar in ne žali nikogar občutljivosti, pa nesebično, da se vidi, da je in ostane naloga politike: skrb za javni blagor.

Problem Radgone.

Rešitev radgonskega mejnega vprašanja ni tako lahko izvedljiva, kakor se to komu pri površnem presojanju dozdeva. Mestece je brezpomembno, si misli marsikdo, ki najde v statistiki zadnjega ljudskega štetja, da šteje 2 do 3 tisoč prebivalcev, ima slovensko manjšino (po uradnem štetju) itd., a če pogleda v geografsko knjigo, vidi pri imenu mesta kratko pribombo, da se pečajo meščani večinoma z vinsko trgovino. In to pove mnogo. Če igra tu vinska trgovina veliko vlogo, je mesto gotovo v tesnem gospodarskem stiku z južnim vinorodnim ozemljem — Slov. goricami, kar potrjujejo resnična dejstva:

Vsi stari tipični meščani, ki imajo odločilno besedo tudi v radgonskem mestnem svetu, posedajo obsežna posestva v gornjeradgorskem in ljutomerskem okraju. Podajam v hektarjih okrogle številke o obsežnosti njihovih posestev v gornjeradgorskem okraju:

njive	26 ha
travniki	40 "
vrtovi	10 "
pašniki	6 "
gozdovi	30 "
vinogradi	115 "

227 ha

Največ je vinogradov, ki obrodijo letno najmanj 4400—8000 hl vina. Če cenimo vino po današnjih cenah 600 K in odračunamo polovico dohodkov za obdelovalne stroške, se pokaže letni čisti dobiček okroglo 2 milijona kron. In tu niso vsi letni krasni vinogradi okrog Ljutomera, ki predstavljajo vsled izvrstne kakovosti pridelka še veliko večje bogastvo.

LISTEK.

Milan Skrbinšek:

Moderna režija.

(Dalje.)

Tako sem poskušal le čisto nepopolno naslikati ono vibriranje v režiserjevi duši ob čitanju dela, ki ga hoče spraviti na oder, le čisto nepopolno pravim, ker to je komaj par niti izmed one množice, ki se spletajo, kakor v jakosti, visocini in barvi nepopisno fino diferencirani toni v en sam akord, ki se zove zdaj Cankar, zdaj Strindberg, zdaj Molière, Shakespeare ali Sofoklej. Ali tudi to je rečeno vse predoločeno, kajti slog ni le Cankar Molière ali Sofoklej, temveč je vrhutega še utemeljen v stoletju in v manjših epohah, na drugi strani pa tudi v vsakem posameznem delu istega pisatelja. Svetovni nazor dotičnega stoletja, pisateljeva individualnost, izražena po vseh njegovih delih, oblika in vsebina poedinega dela, to so faktorji, ki poleg že omenjenih kar nekako samoobsebi, in v režiserjevi duši, utemeljeno le po njegovi umetniški dispoziciji, nezavedno, v deliriju vstvarjajo in dajejo tako delu poseben — slog.

V deliriju vstvarjanja! Ta dijijski delirij daje vsaki umetnini nekaj božanskega. Ali v njem tiči tud nevarnost kaoškega vstvarjanja, če se mu ne pridruži tudi še razum in prirojeni in tudi privzgojeni etični čut.

Mogoče bi dramatično delo, ki bi prišlo na oder v obliki, ki ga je vstvaril samo oni dijijski delirij, zgrabila gledalca, ali gotovo je, da bi ostalo v njem neko nezadovoljstvo, ki si ga pa ne bi vedel razlagati. To nezadovoljstvo bi imelo svoj izvor v estetičnem čustvovanju, ki deluje več ali manj v vsakem človeku, in ki zahteva za njega nezavedno, da ga umetnina zadovolji tudi v tem oziru, da se pokaže celota poleg vsega drugega tudi še v takšni obliki, da ima trdno podlago, da je ugodno njegovi ravnotežnosti in oni liniji, ki gre pot začetka, rasti, viška, padanja in konca. Je to utemeljeno v bistvu vsake umetnine, da raste njena lepota z njeno popolnostjo in obratno, in da je vsak njen nedostatek izgubljeni del lepote.

In tu je za režiserja kazipot k oni cesti, ki jo mora hoditi ustvarjajoč sedaj, ko je prebral delo prvič. Na prvi poti ga je spremljala njegova umetniška, specijelno režijska nprav v omotici delirija, zdaj ga spremlja razum z mislijo na lepoto. Samo umetniško resnično bi bila podana drama, če bi šel le ono prvo pot, iti mora še drugo, da jo poda (ne izneverjajoč se umetniški resničnosti!) tudi še vplivno.

Režiser je torej dramo že doživel, še predno se sestane s svojimi igralci. Kako pa bi mogel sicer tudi razdeliti primerno vloge, posebno še, ker nima nikdar na razpolago tako velikega števila različnih igralških individualnosti, kakor bi jih potreboval. Biti mora dober psiholog, da ve razdeliti vloge tako, da vsaj v glavnem zadosti oni sliki oderske vstvaritve dela, kakor jo

je doživel čitajoč sam. V zasedanju vlog tiče velike težkocje tudi radi tega, ker ni edini vidik, s katerega se morajo zasedati vloge. Režiser mora skrbeti poleg tega tudi za to, da nobeden njegovih igralcev ali igralke ne zaostane v svojem razvitku, ki ga more ta vloga zelo pospešiti, druga pa zopet zadržati. Tu ne gre, kakor si razlaga to navadno občinstvo tako rado, in največkrat tudi kritika, za to, da ima vsak član priliko, se »pokazati« na odru. Kdor misli, da se igralec poteguje za kakšno vlogo zato, ker je željan »slave«, se moti. Igralec potrebuje vlogo zato, ker ga sila k njej želja ustvarjanja. Režiser spremeni zasedbo mnogokrat po tri do štirikrat, ker si jo mora ogledati z različnih vidikov. Mnogokrat bi bila zasedba že čisto primerna, pa jo premotri še z vidika organov, ki so lastni posameznim igralcem oziroma igralkam, in glej, pri enem, ki bi imel sicer vse drugo za tisto vlogo, moti njegov organ, ki ni treba, da je slab, a je neprimeren ravno za to vlogo, ali pa bi bil mogoče sicer na mestu, le v enem prizoru bi motil — raztrgal bi mogoče štimungo, kakor pravimo, ali bi bil preslaboten, da bi mogel dati važnemu momentu prizora oni dramatični akcent, ki je na vsak način potreben, ali pa bil prejak in bi tako mogoče razdril nežno občutje tistega prizora. Pri zasedbi pridejo torej različni oziri v poštev, in najvažnejši so pač: individualnost igralca, skrb za njegov razvitek in estetična potreba. Poleg tega je treba na vsak način vpoštevati tudi ljubezen igralcev do gotovih vlog in hrepenenje po

njih. Temu hrepenenju je treba na vsak način zadostiti, kolikor je to v okviru režijske potrebe sploh mogoče, če se hoče ohraniti v ansamblu veselje do dela in potrebna elastičnost. V toliko je treba pri zasedbi se ozirati vedno na željo posameznika, in bo vsak razsoden režiser iz tega stališča dostopen posvetovanju s svojim ravnateljstvom ali dramaturgom, toda — odločilna in zadnja beseda gre pri zasedanju vlog vedno in edino le režiserju. On je prevzel umetniško nalogo oderske vstvaritve dramatičnega dela, in samo takšna sme biti ta oderska vstvaritev (dokler je v njegovi režiji). Kakor jo je doživel sam, in zato sme biti tudi zasedba vlog le takšna, kakoršna konečno veljavno on odobri, če ima sploh vzrok, da pusti izjemoma iz gori navedenih vidikov tudi drugim pri tem kakšno besedo. Samoobsebi umevno je, da se ravnateljstvo, dramaturg in drugi režiserji ne bodo nikdar ali pa le čisto slučajno strinjali z njegovo zasedbo, kajti vsakdo teh je individualnost zase in gleda in doživi eno in isto dramatično delo čisto po svoje, kar ima za posledico tudi čisto drugače zasedbe pri enem in istem ansamblu. — Če je potrebna sprememba pri zasedbi kakšne vloge, to ni lahka stvar, kajti kratkomalo izpustiti igralca pri majhni številnosti naših ansamblon ni mogoče, in tudi navadno ni mogoče zasedati te vloge z igralcem, ki je bil prost. Treba je menjati. In to je vedno trd oreh. Kako menjati, da se zadosti individualnosti in estetični potrebi?

(Dalje.)

Vse te vinograde obdelujejo slovenski vinjariji, niti enega Nemca ni med njimi. Zopet jasn dokaz podrejenega socialnega stanja našega ljudstva.

Zanimiv je finančni položaj Radgone:

1. Do nedavnega mesto ni imelo niti vinarija dolga in ga menda še danes nima.

2. Je posestnik cele vrste zasebnih hiš in

3. dveh veleobratov (velikih opelkarov v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni in v Borecih na Murskem polju).

Radgona je izvozna točka Slov. gorice, Murskega polja in Prekmurja. V poštev pridejo: goveja živina, konji, svinje, perutnina, ogromne množine žita in vina, sadje, jajca, surovo maslo.

Ker bo mesto odtrgano od vseh teh gospodarskih dotokov, je zapisano gotovi umrti.

Vse omenjene jugoslovanske pokrajine zadene v živo le izguba prometne zveze z ostalim svetom. Železniška proga Radgona — Špilje teče po avstrijskem ozemlju, je torej za trajno uporabo v sled nezanesljivosti kljub vsem kompenzacijam za nas brez pomena. Jugoslavija stoji pred veliko gospodarsko težavo naloge — tudi če Radgona pripade nam —, da v kratkem času izvede železniško zvezo od Maribora čez Slov. gorice in Prekmurje do Monostra na severnem robu Jugoslavije. S tem bi omogočili direktni promet med Požumom, najjužnejšo točko Čehoslovaške republike, in med najsevernejšo naše države. Če bi Radgono vpletli v to prometno črto, bi imela prav sijajno bodočnost, toda zaslepljeni Radgončani so tako zaverovani v tradicionalni tok prometa in svoje svobodoljubje, da ne mislijo čisto nič na svojo nadaljnjo usodo.

V Radgoni razločujemo dve stranki: eni imajo s priklopitvijo k Avstriji veliko izgubiti, drugi hočejo mnogo pridobiti na časti in bogastvu (veliki renegat Kammerl).

Ko bi ljudje imeli le količjak trezne prevdarnosti!

Za nas pa »videant consules«!

Z Goriškega.

Glede raznih plesov, ki so jih Lahi prirejali po naših krajih, smo že poročali. V zadnjem času se je ta stvar po deželi vendar nekoliko omejila in sicer na prošnjo raznih županov in župnih uradov, katerim je ta komedija bila že postala preneumna in preškodljiva, bodisi v moralnem, bodisi v gospodarskem oziru. Nekaj časa sem ne dajeto dotične vojaške in civilne oblasti več dovoljenj za ples kar tako na debelo kakor prej, ampak so gospodje začeli vendar malo misliti. Prej je to bilo že naravnost strašno. Po pet, šest in še več plesov na eno nedeljo, to ni bilo prej prav nič čudnega. Plesalo se je vse kar vprek. Godci so trobili, vino je teklo in mladina se je vrtela kot nora. To je bilo Lahom zelo prav in pospeševali so to gonji, kajti dobro so vedeli, da na ta način vzgajeno ljudstvo nima prav nobene moralne ne narodne sile, da nima proti najmanjšemu pritisku nikakega odpora. Plesalo se je kar po dva dni zaporedoma, to je v nedeljo in ponedeljek.

Tak ples so imeli še pred kratkim v Gorici na gradu. Dva dni se je vrtelo vse kot obsedeno, pijano od vina in tobaka, spodaj pa leži razdrto mesto, hiše brez streh, brez oken itd. In tega laška gospoda ne vidi, to ni važno, ples je potreben, ljudstvo je treba znoreti in opijaniti, potem bo šlo vse, kakor bodo Lahi hoteli; to je njih račun.

Kako so silili vse na ples, naj pokaže ta-le slučaj iz Ajdovščine na Vipavskem. Ajdovski fantje so se, ko so videli, da vse okoli pleše, tudi podali enkrat k g. županu Kovaču in ga prosili za dovoljenje. G. župan pa kot pameten človek, jim stvar primerno pojasni in fantje so odšli domov ter pustili vsako misel na ples. O tej zadevi je zvedel tudi takratni ajdovski general in za par dni je pograbil adjutant župana, zakaj noče dati fantom plesnega dovoljenja, češ, mladina se mora veseliti itd. Župan se izgovarja, češ, če bi fantje za trdno zahtevali plesno dovoljenje, bi ga jim bil pač dal, a tega niso storili itd. Kaj stori prebrisani Lah? Obeča fantom takoj ples, laško vojaško godbo zastoni in magari še kak prigrizek. Toda fantje so stvar razumeli in v izgovorom, da so že z neko slovensko godbo v dogovoru in že plačali toliko naprej, so laško ponudbo odklonili in vsa ta plesna komedija je za enkrat izostala.

Toda če je že kedo general, ni zastoni general, tako si je mislil gotovo tudi tisti gospod laški general v Ajdovščini. Ne boji len, je takoj dal napraviti na trgu stalno javno plesišče, kjer naj bi pisala laška godba vsak drugi dan pod večer in kjer naj bi po generalovem mnenju morali plesati vsi domačini. Hotel je preskrbeti tudi ptorebne prigrizke, za pijačo itd., vse zastoni, samo da se ljudstvo zabava. K sreči do tega ni prišlo, kajti preden je bilo plesišče otvorjeno, je mo-

rala dotična divizija se preseliti in tako so odpeljali tudi že končane plesne podove in drugo ropotijo. Bog jih ne prinesi več nazaj.

Kaj pa s šolami? Ta stvar je še vedno tako medla in nejasna kot je bila pred enim letom. Obetajo in obetajo, a drugega nič. Zadnji načrt je ta-le: slov. gimnazija naj bo v Sežani, realka v Ajdovščini, učiteljske v Tolminu. Toda kdor količjak pozna laške obljube, ve tudi, da najprej ne bo iz tega masla nič. Vsa druga dejstva kažejo na to, da ne bomo nikdar imeli pod Lahi svoje srednje šole. Razen tega je zanimivo tudi dejstvo, da trdijo razni laški tozadevni krogi, da ne pustijo za bodoče šolsko leto nobenega slovenskega dijaka čez mejo v Jugoslavijo. Njih namen je gotovo, prisiliti dijake, da gredo ali v laške šole ali pa pustijo študiranje.

Glede prehrane je v zadnjem času še dovolj na razpolago, posebno riža in testenin. Seveda želim, da Lahi nekako morajo po naših krajih razdeliti primerno količino hrane, kajti drugače bi gotovo to blago rajši razdelili med svoje ljudi v Italiji, kjer se sliši o precejšnjem pomanjkanju.

Zanimivo je morda tudi dejstvo, da v zadnjem času odhaja toliko vojaštva iz naših krajev proti Italiji. Vsak dan gre najmanj po en vlak, tudi artiljerija. Tako upamo, da se počasi iztrebi in razredči laška armada, katere imamo tekom teh mescev od okupacije sem vsi že do vrh glave. Tako sitnih ljudi, ki so tudi pri vsej ljubeznivosti sitni kot konjske muhe, še nismo nikdar imeli. In takih babnikarjev tudi še nismo videli, četudi so bile v naših krajih čete skoro vseh evropskih narodnosti.

Po dolgem trudopolnem moledevanju in prosjačenju so Lahi dovolili v Ajdovščini malo dramatično prireditev. Igrali so domači fantje in dekleta dvoje šaljivih enodejank in dosegli prav krasen uspeh. Posebno znana burka »Napoleonov samovar« je rodila obilo smeha. Bratinova dvorana je bila nabito polna; več kot polovica občinstva je morala ostati zunaj zaradi pomanjkanja prostora. Vse je bilo veselo in zanoljivo, četudi so nas ves čas nadzorovali karabinerji in pazili na vsako kretnjo in na vsako besedo.

Prostori starodavnega društva »Edinost« so zasedeni po Italijanih, imajo notri svoj »vojaški dom«.

Sprejmite za sedaj še krepke goriške pozdrave. Zdravil!

Gibanje političnih strank na Štajerskem.

(Dopis z Dravskega polja.)

V mariborskem in celjskem okrožju se je začelo živahno gibanje strank. Vseslovenska ljudska stranka, izzvana po J. D. S., J. S. D. S. in Samostojni K. S., je bila primorana pričeti z živahnim delovanjem in organizacijo. Na kmetih delujejo z največjo silo Samostojna in socialni demokrati. Samostojna se poslužuje nizkotnih sredstev za doseg svojega namena: laž in zavijanje resničnih dejstev ter zabavljanje čez »klerikalce«, to so glavni pripomočki te stranke. Glavni priganjači S. K. S. so: Mermolja, ki je zapustil svojo rodno grudo na Goriškem in je prišel »delat« na Štajersko, Urek z Globokega, ki se hvali, da ima že vse Posavje za seboj, znani »odlični zadrugar« Drogenig iz St. Jurja in Jožef Medved iz Cirkove na Dravskem polju. Trenotne uspehe so dosegli ti preroki edino le v nekaterih krajih Posavja — kjer naši prav nič ne storijo, nadalje v Jarenini, v Dramljah in na Ponikvi. Glavno orožje samostojnežev je tudi zabavljanje čez dr. Korošca in vse poslance Kmečke Zveze. Dika in ponos Samostojne so po vseh krajih nemškutariji Štajercijanci, ovaduh iz leta 1914, posebno tisti, ki so hodili s ptujskim Ornigom hujškat bivšega cesarja proti Jugoslaviji. Na zborovanju v Cirkovcah je človek z zborovanja Samostojne zalučal celo kamen na zborovališče Kmečke Zveze. Kamen je padel tik pred poslancem Vesenjakom na tla. Veliki nemčurski kričar Kuschar iz Šikol je pa ponujal našim pristašem zaušnice.

Na zborovanjih naše stranke je položaj docela drugačen. Vsi odlični kmetje, pošteno kmetsko delavstvo in obrtniki so z nami. To se je posebno pokazalo na kmetskem taboru v Slivnici pri Mariboru dne 8. septembra. Okoli 600 kmetskih mož, žen in mladeničev s severnega Dravskega polja je izjavilo, da hočejo v Kmetiski Zvezi organizirati vse do zadnje koč. Skoro vsi župani od Maribora do Poljskave so bili navzoči. Odlični kmetski govorniki Pišek, Hlebič in Kmetec so razkrinkali gnusno agitacijo samostojnežev. Borba s Samostojno bo lahka, če bodo naši krajevni in okrajni zaupniki čvrsto vzeli organizacijsko delo v roke. Naša moč se bo še bolj ojačila, če se bo v vseh župnijah začelo s krepkim smotrenim delom. Shodi, posebno po posameznih vaseh. Zbor zaupnikov

in razpredena podrobna organizacija od hiše do hiše ter vzgoja kmetskih govornikov, to so glavne točke našega sedanjega delovanja. Pesimizem sedaj ni na mestu. Organizacija pa se naj natanko in podrobno izvede. Našim pristašem legitimacije K. Z. in V. L. S. v roke.

Socialni demokratje so pričeli z ustanavljanjem konzumov. Svoje mreže so razpredli že celo v čisto kmetske občine.

J. D. S. na kmetih ne bo dobila nikjer moči. Demokrati bodo pri nas ravno tako pogoreli kakor so pogoreli na Češkem. Celotno v mestih nastajajo številne skupine V. L. S. Troje glavnih ciljev pa ne smemo nikdar pozabiti: Delo, delo in zopet delo!

Slovenska šola in zavetišče v Egiptu.

(Dopis.)

Prednica slovenskih šolskih sester v Aleksandriji v Egiptu, ki se je pred kratkim vrnila iz Egipta v domovino ter biva ta čas v Mariboru, prinaša žalostne novice o razpadu slovenske kolonije v Egiptu, povzročenem po svetovni vojski. Poročilo se glasi:

»Me slovenske šolske sestre v Egiptu smo delovale pred vojsko in deloma tudi med vojsko na avstrijski šoli in v Franc. Jožefovem azilu za služkinje. Staro šolo smo zaključile 30. junija 1919. Ker je bilo mnogo slovenskih deklet poslanih med vojsko v domovino, našla je tudi šola začasno svoje zavetišče v azilu. A po polomu stare države se pričakajo razne stranke za to hišo in večer pred mojim odhodom v domovino nam je g. baron Menasce in g. Manoli zapovedal, da morajo služkinje s prvim septembrom, sestre pa do petnajste ga zapustiti azil. V naše azileke prostore pa pride g. Manoli za varuha, dokler se vprašanje, čegav da bo azil, ne reši. Gola realnost za nas slovenske šolske sestre v Egiptu je, da smo na cesti. Sedaj moramo vse popustiti ali pa znova začeti. Najkrajša pot do rešitve je za trenotek, da si najamemo hišo kot zavetišče za naša dekleta in tudi kakšne prostore za našo slovensko šolo, katera se naj ravna po zahtevah nove države. Trebalo nam bi v to svrhu najmanj 400 letnih egiptovskih lir ali 10.000 frankov za nekaj let, da se delo more početi in nadaljevati. Ako prekinemo, smo zgubljene... Blagi Jakob Velkavrh (bivši dolgoletni tajnik slovenskega društva »Slovenska Palma« in mnogozaslужni dobrotnik) je zatisnil oči dne 18. avgusta l. 1916. Soproga je potem obolela na umu...«

Slovenska šola v Egiptu, dolgoletno delo slovenskega duhovnika, o. Benigna Snoja, je v nevarnosti! Slovenci so raztreseni po celem Egiptu, le deli bivajo v Aleksandriji ali Kahiri (Kairo). Slovenska šola je nastanjena v Aleksandriji, kjer je bila tudi svoj čas nastala prva slovenska cerkvena občina. Vsaka slovenska organizacija je nehala, slovensko društvo »Slovenska Palma« je bilo razpadlo, predsednik je bil za časa vojske v Evropi, tajnik je med vojsko v Egiptu umrl, egiptska slovenska kolonija tedaj ta čas ni v stanu pomagati, ker nima nobene organizacije.

Avstrija je bila, kakor znano, na Jutrovem zaščitnica židov, Francija katoličanov in Nemčija protestantov. O jubileju cesarja, leta 1898, zbralo se je precej denarja v dobrodelne namene. Vplivu duhovnika o. Huberta Ranta in dr. Pečnika na tedanjega avstrijskega konzula se je posrečilo, da se je ta denar porabil v zidanje zavetišča za avstrijske služkinje, ki so bile z malimi izjemami same Slovenke. Največ so darovali v dobrodelne namene jutrovski židi, koje je Avstrija štutila, med njimi posebno Menasce, ki je dobil svoj čas naslov barona. Zavetišče je dajalo Slovenkam za slučaj brezposelnosti ali lažje boleznijo ceno ter čedno stanovanje in hrano. Zdaj po razpadu Avstrije pa hočejo denar, ki so ga v dobrodelne namene darovali, jutrovski židi nazaj! Žalostno za nas Slovenke je, da zgubijo s tem Slovenke svoje zavetišče in po svetovni vojski oškodovana šola svoj zadnji dom.

Nemčija, posebno Prusija, je plačevala vsako leto več milijonov za nemške šole v inozemstvu. Delo propagande za nemški jezik, za peščico pravih Nemcev v Aleksandriji, je vzdrževala Prusija dvanaestredno državno šolo. Obiskovala je to šolo peščica nemških otrok, glavno pa otroci Arabcev, Grkov itd. Vse v propagando, za razširjenje nemškega jezika! Kar je delala v velikem Prusiji, bo zmogla vsaj v malem tudi država SHS. Ne v propagando, za tuje otroke, za naše lastne slovenske otroke se gre. Pričakujemo tedaj, da bo prošnja slovenskih šolskih sester v Egiptu honorirala država.

Pyramidalis.

„Varstvo manjšin“.

Mirovna pogodba med nami in Nemško-Avstrijo, ki se je naredila brez nas, vsebuje neki člen 51. Ta člen nosi naslov »o varstvu manjšin« in določa za manjšine

tuje narodnosti in tuje vere na našem ozemlju dalekosežne pravice. Omejiti se jim ne sme njihov jezik, niti v zasebnem niti v trgovskem občevarju niti v časopisju niti v knjigah niti na javnih shodih. Glede občevarja z uradi in javnimi oblastmi bodo te narodnosti dobile primerne olajšave. V krajih, kjer so te manjšine v znatni meri, bodo dobile tudi pravičen del javnih dohodkov za te namene. Velešile zahtevajo od nas, da priznamo brez debate mednarodno značaj, to se pravi, da mi teh določb brez dovoljenja večine v zvezi narodov ne smemo v lastni državi spremeniti. Vsakemu članu zveze narodov (za nas je to Italija) moramo priznati pravico, da sme zvezo narodov opozoriti na vsako kršitev ali nevarnost kršitve ene teh odredb. Zveza narodov ima pravico storiti vsake korake, ki bodo učinkoviti.

Varstvo manjšin je ustanova, ki odvarja družbo časa in je zelo človekoljubna. Da se suvereniteta držav nekoliko omeji, ni tudi nič hudega in je pojmovno spojeno z ustanovitvijo zveze narodov, toda v Parizu bi radi določili to le za majhne in šibke, ne pa za močne. Italija, ki je podjarmila pol milijona naših ljudi, bi ne prevzela nikakih dolžnosti glede varstva teh »manjšin« in bi smela v svoji notranjosti gospodovati z njim po lastni želji in volji. Mi bi se ne smeli vtikavati v njene »notranje zadeve«. Ona bi pa smela tirati vsako malenkost, ki ji ne ugaja v naši notranjosti glede teh manjšin pred mednarodni sodni stol. In zveza narodov bi imela »pravico storiti vse korake in navodila, ki bodo primerna in učinkovita«. Izročeni bi bili neštevilnim šikanam in vsej nesramnosti, ki je je sposobna Italija, ko se vmešava v notranje razmere šibkejših držav.

Ta člen je naša država odklonila; ravnotako je napravila Rumunija in baje tudi Češka. Miru z Nemško Avstrijo pod takimi pogoji ne smemo in nočemo podpisati.

Jugoslavija ne podpisuje miru z Nemško Avstrijo.

LDU. Pariz, 7. septembra. (DKU.) — Reuterjev urad poroča: Kakor se zatrjuje, je vlada kraljestva SHS sklenila, da ne podpisuje mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo.

Rumunija ne podpisuje.

LDU. Pariz, 8. septembra. (ČTU.) — Rumunska delegacija je končno javno odklonila podpis mirovne pogodbe v St. Germainu radi določb o varstvu manjšin.

Čehoslovaška ne podpisuje?

LDU. Saint Germain, 8. septembra. (DKU.) — Kakor poroča »Temps«, groze sedaj v resnici tako Rumunija, kakor Jugoslavija in Čehoslovaška, da prihodno sredo ne bodo hotele podpisati mirovno pogodbo z Nemško Avstrijo, ako se ne zadosti njihovim zahtevam. Rumunska delegacija je že predložila mirovni konferenci noto, v kateri pravi, da je dobila od svoje vlade povelje, naj podpisuje mirovno pogodbo, toda z gotovim pridržkom, ki se nanaša na člen 60. Kakor ve poročati Temps, je vrhovni svet na to noto že odgovoril in izjavil, da se s tako ponudbo ne more strinjati, ter da mora Rumunija brezpogojno podpisati, ali pa sploh ne podpisati. Kakor znano, je vrhovni svet pri podpisovanju versailleskega miru zavzel enako stališče napram Kitajski. Jugoslovanska vlada je dala svoji mirovni delegaciji navodilo, naj podpisuje saint germainsko mirovno pogodbo samo tedaj, ako ima veljati določba o varstvu manjšin tudi v pokrajinah, ki so spadale k Srbiji že ob pričetku vojske leta 1914. Zelo dvomljivo je, kaj se bo zgodilo, ako vrhovni svet odkloni to zahtevo, kajti beograjski vladi najbrže ne bo mogoče, poslati svoji mirovni delegaciji nova navodila tako hitro, da bi jih delegacija prejela še pred sredo. — V čehoslovaški republiki vlada, kakor znano, veliko ogorčenje radi sklepov posameznih komisij, ki so bili predloženi vrhovnemu svetu in ki razsojajo tako v tešinskem vprašanju, kakor tudi v vprašanju meje v Spižu in v Oravi ugodno za Poljake. »Temps« pravi, da se po vseh znakih v Pragi misli na to, v svrhu demonstracije proti tem razsodbam, odkloniti podpis nemško-avstrijske mirovne pogodbe. List se obrača v svojem uvodnem članku proti takemu postopanju čehoslovaške republike in pravi, da bi bilo vendar brezmišlno zaradi tešinskega vprašanja odkloniti podpis mirovne pogodbe, v kateri sploh ni govora o tem vprašanju. Končno predlaga »Temps«, naj se rešitev tešinskega problema odgodi vse dotlej, da bo ljudsko glasovanje odločilo usodo Gorenje Šlezije.

Ogrska kriza.

LDU. Budimpešta, 7. septembra. (DunKU.) V včerajšnji seji ministrskega sveta je mažarski trgovinski minister Heinrich položil mandat za sestavo nove vlade. Ministrski svet je to položitev mandata vzel na znanje. Heinrich je obvestil o tem tudi entento s posebno noto, kateri je pritrtil mini-

straki svet. Nota, ki jo je minister Heinrich naslovil na medzavezniško vojaško misijo v Budimpešti, slove: Čast mi je sporočiti, da se, odkar je bilo izročeno moje obvestilo glede sestave kabineta, javno mnenje v državi čimdalje močnejše in složnejše izraža za kabinet, kateremu točasno načeluje Stefan Friedrich. Ker smatram za nemoč, da bi moje prizadevanje kljub najboljšim namenom imelo uspeh, smatram za svojo dolžnost, odkloniti poverjeno mi nalogo, da sestavim vlado.

LDU Budimpešta, 8. septembra. ČTU. Demisija Heinricha, ki mu je bila poverjena sestava novega ministrstva, je presenetila politične kroge. Krščanskosocialni meščanski blok ter večji del Lovasyjeve stranke se je izrekel za vlado. Naučni minister Huszar potuje te dni na Dunaj, da nadaljuje pogajanja z ententnimi misijami.

Razna poročila.

Podpis mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo.

LDU Saint Germain, 7. septembra. (DunKU.) Vrhovni svet zaveznikov je sklenil, da se bo podpisala mirovna pogodba z Nemško Avstrijo v Saint Germainu v sredo, dne 10. septembra ob 11. uri dopoldne.

LDU Milan, 9. septembra. (Brezlično.) Nemško-avstrijska mirovna pogodba bo ratificirana 14 dni po podpisu.

Mirovna pogodba za Bolgarijo.

LDU Lyon, 8. septembra. (Brezlično.) Kakor poroča »Petit Parisien«, je mirovna pogodba z Bolgarijo v bistvu že izdelana. Glasom tega lista bo pridobila Srbija nekoliko ozemlja s popravkom meje severozapadno od Sofije in v kolenu reke Strumice. Tracijo bo dobila Grška, toda treba bo najti način, kako bi se Bolgariji omogočil za njeno trgovski dohod k Egejskemu morju. V mirovni pogodbi ne bo govora o vprašanju južne Dobrudže.

Ententa in Rumunija.

LDU St. Germain, 9. sept. (DKU) Odposlanec entente George Clerk je v imenu zaveznih in pridruženih držav stavil rumunski vladi naslednje zahteve: Rumunske čete se morajo umakniti iz Mažarske v določenem roku in morajo takoj ustaviti rekviriranje; dalje morajo izročiti že rekvirirani materialni komisiji za obnovo in odškodnino. Rumunske čete, ki se nahajajo na mažarskih tleh, se morajo pokoriti navodilom vrhovnega sveta zaveznikov, v kolikor se tiče sestave vlade in vzdrževanja javnega reda.

Komisija za obnovo in odškodnino.

LDU Lyon, 9. septembra. (Brezlično.) Kakor poročajo z Dunaja, bodo v podkomisiji za obnovo in odškodnino, katere štirje člani se mude na Dunaju, zastopane naslednje države: Anglija, Francija in Italija, ki bodo imele vsaka po dva glasa, dalje Grška, Poljska, Rumunija, Jugoslavija in Čehoslovaška vsaka z enim glasom. Nemška Avstrija ne bo zastopana, razen če bo komisija sama smatrala to za potrebno. V nobenem primeru pa ne bo imela pravice do glasovanja.

Odprava potnih listov.

LDU Milan, 9. sept. (Brezlično.) Kakor poročajo časopisi, so med italijansko vlado in med vladami raznih držav pogajanja v teku, da se takoj po podpisu mirovne pogodbe z Avstrijo opustijo potni listi, s čemer bo zopet omogočena obnova mednarodnega prometa, kakršen je bil pred vojsko.

Polnoletnost.

Po srbskem in črnogorskem zakonu je polnoleten, kdor je dovršil 21. leto svoje starosti. Po avstrijskem zakonu, ki je veljal pri nas, pa tudi na Hrvaškem, pa je dosegel človek polnoletnost šele z dovršenim 24. letom, ravno tako tudi v Bosni in Hercegovini. Ta razlika se je morala izenačiti, tembolj ker smo mi s svojim določilom bili precej osamljeni. Naši sosede Nemci in Lahi, kakor tudi Francozi, dosežejo polnoletnost z 21., Švicarji celo že z dovršenim 20. letom. Ravno tako je v Rusiji. Tudi Nemška Avstrija je sledila temu zgledu ter določila, da postane polnoleten, kdor izpolni 21. leto.

Z zakonom z dne 31. julija 1919, ki je bil objavljen dne 2. septembra v »Službenih Novinah«, je za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev uzakonjeno, da postane vsak naš državljani polnoleten s pričetkom dneva, katerega polnoletni 21. leto svoje starosti. Za nazaj zakon ne velja. Vsi, ki so bili tedaj dne 2. septembra stari več kakor 21, pa manj kakor 24 let, so postali polnoletni z dnem 2. septembra 1919. Pozdravljamo ta zakon kot mal toda zelo važen korak na potu izenačenja zakonov v Jugoslaviji.

Različnost določil v dobi, s katero postane človek polnoleten, je bila tu in tam naravnost nevarna. Srbijanci ali Črnogorci, ki je dopolnil 21. leto, je lahko razpolagal s svojo imovino, je kupoval in prodal tudi nepremičnine. Slovenec, Hrvat, Dalmatinec ali Bošnjak, ki je bil, recimo, že 23. let star, pa je potreboval zato dovoljenja varuhovega, v važnih stvarih tudi varstvenega sodišča. Ker končno ni naveda, da bi ljudje pri kupčijah nosili s seboj domovnico, iz katere bi bilo razvidno, kam je kdo pristojen in ali je zanj odločilno 21. ali 24. leto, so bile v obmejnih krajih zmešnjave na dnevnem redu. Prebrisane glave so izrabljale to razliko v svoj prid; marsikaka sleparija in goljufija je bila mogoča le radi te razlike. Potrebna pa je bila ta izprememba tudi zavoljo tega, ker se namerava tudi pri nas, kakor drugod, dati volilna pravica vsakemu državljanu, ki je izpolnil 21. leto svoje starosti. V Nemški Avstriji je imel za volitve v konstituanto volilno pravico celo vsak državljan, ki je pred 1. januarjem 1919 prekočil 20. leto svoje starosti. Razlika med starostjo, ki daje človeku javnopravno in ono, ki mu daje zasebnopravno poslovno sposobnost, se ne da opravičevati. Neki hudomušnež je odločilne dobe starosti po avstrijskem zakonu, ki je veljal dosedaj tudi pri nas, tako-le razlagal: V Avstriji more človek s 14 leti prisegati in zaprt biti, z 18 leti sme delati oporoko, z 20 leti ga smejo obesiti, da si pa more pravnomočno izposoditi 10 kron, pa je treba 24 let. Takšno roganje sedaj tudi pri nas ne bi več veljalo.

Orient-Express.

Zastopniki sledečih devet držav: Francije, Belgije, Grčije, Angleške, Nizozemske, Švice, Italije, Rumunije in Jugoslavije so podpisali 22. avgusta t. l. v Parizu pogodbo, ki ugotavlja definitivno treditve prometa Simplon-Orient-Express (S. O. E.).

Glavna vsebina te pogodbe obstoja v tem, da se imenovane države obvezujejo, da ne bodo vzdrževale na lastno roko nikakega železniškega prometa z luksurijskimi ali spalnimi vozovi na tej progi in bi se delala tako konkurenca S. O. Expressu. Nobeden izmed teh vlakov ne bo smel prekočati črte Dunaj. Belgija in Anglija sta hotela obnoviti progo Ostende—Dunaj—Budimpešta, kakor je obstajala pred vojsko. Francoski odposlanci pa so vztrajali na tem, da se današnja proga ohrani in podpira ter so s svojo zahtevo prodrli. Francosko javno mnenje je že delj časa zahtevalo, da se ustanovi ta proga, ki se vsled svoje zemljepisne lege imenuje proga 49. stopinje zemljepisne širine. Profesorja Henri Lorin in g. Begouen jo toplo branita.

Proga, ki bo vezala odslej Evropo z Orientom in ki bo nadomestovala Orient-Express prejšnjih časov, ne bo šla več preko Nemčije, temveč skozi Jugoslavijo. Ljubljana, Zagreb in Beograd se bodo nahajali na cesti, ki pelje potnike iz Pariza ali Londona v Carigrad, Solun in Atene.

Grof Begouen, urednik »Journal des Débats«, ki je bil že večkrat naš gost in na zelo toplem način branil naše pravice v svojih člankih, se pelje skozi Ljubljano. Podaja se v Maribor, da bi na licu mesta proučil razmere na naših novih mejah. Prelumsko prebivalstvo, ki se dobro zaveda uslug, ki mu jih je storil g. Begouen v časopisju in na mirovni konferenci, ga je v zahvalo povabilo, da obišče njihov kraj. Naš odlični prijatelj se poda vsled tega v Mursko Soboto, odkoder se vrne v par dneh.

Politične novice.

— Izgubljeni ključ. Dne 10. avgusta je peljal deželni predsednik dr. Brejc svojo bolno ženo v Kraljevo. Malo pred odhodom, ko je hotel vzeti denar na pot, se je pokazalo, da je njegova žena izgubila ključ do ročne blagajne. V tej blagajni je imel nekaj tisoč našega papirnatega denarja, šest zlatnikov, ki so jih prejeli njegovi otroci od raznih prilikah, ter več sto kron srebra: starih desetih, goldinarjev, kron, petkronskih novcev in frankov. Ker se je na pot mudilo — bilo je ob petih zjutraj! — in ni bilo mogoče, ne blagajne odpreti, ne dobiti denarja drugod, je pač vzel malo blagajno s seboj v upanju, da jo odpre v Kraljevi. V Delnicah so hrvaški stražniki pregledovali prtljago, in ker se je dejstvo, da dr. Brejc ni imel ključa, zdelo sumljivo, je deželni predsednik zahteval, naj privedejo ključavničarja, da blagajno odpre. Rekli so, da ključavničarja v Delnicah ni, a ko ga je dr. Brejc vendar našel, tudi ta ni mogel blagajne odpreti. Nato je deželni predsednik zahteval, naj blagajno s silo odpro. To se je zgodilo, častnik jo je pregledal, je videl, da tu ne more biti govora o tihotapstvu, in ko se je na zahtevo dr. Brejca sestavljal zapisnik, je dež. predsednik neovirano svoje »zlatno in srebro« odnesel v Kraljevo ter ga zopet srečno pripeljal v Ljubljano. — Ta dogodek, ki je po svoji naravi pripraven za

veseloigro na podeželskem odru, je oficijelno glasilo demokratske stranke »Riječ SHS« točno čez mesec dni na perfiden način izrabilo, dolžeč deželnega predsednika Slovenije v dvostolpnem članku, da je hotel izvažati na Reko srebro in zlato. Za »Riječo« je prišel naš »Narod«, ki misli, da mora vsaj cingljati, če v Zagrebu zvonijo. Na prvi pogled je jasno, da je »Riječ«, ki dobro ve, da tu ne gre za tihotapstvo in da denar ni šel v Reko, hotela podlo osumiti dr. Brejca, ki ni demokrat in ima še to slabo lastnost, da je predsednik Slovenije. Ta poskus in način, kako se je izvršil, nam bo ključ, če ga kdaj izgubimo, za vsa politična dejanja in pisanja demokratov.

— Dekliški tabor v ribniški dolini. Na Malega Šmarna dan se je vršil pri Novi Štifti za žene in dekleta ribniške, sodrške in loško-potoške doline velik tabor. Priredil ga je neumorni g. poslanec Škulji, ki je v lepih besedah očrtal vse orjaško delo, ki ga je žena opravljala med vojsko in povdarjal, da mora naše ženstvo zato tudi v javnosti dobiti primerne pravice. Za predsednico tabora je bila izbrana gđ. učiteljica Ambrožič. O neodoljivi moči organizacije je govoril akademik Maležič in zagotavljal ženstvo, da bo naše dijaštvo pri ženski organizaciji aktivno sodelovalo. Prof. Mazovec je nato omenjal stanje ženskega gibanja po drugih državah in povdarjal, da se ta val ženske organizacije nikakor ne bo ustavil ob mejah naše države. Ženska aktivna in pasivna volilna pravica trka na vrata naših zbornic in tej zahtevi se ne bo mogoče ustaviti. Vse ženske organizacije naj se zavežajo te važne naloge, ženski odseki v naših obrazložitvenih društvih, zveza Orlic in ženska zveza naj začno delovati tudi v teh lepih krajih. Žensko gibanje bo prineslo v naše javno življenje mnogo novih misli, nekatere slabotne komponente našega javnega življenja bo pa okrepilo. Pacifizem, boj proti javni in skrivni nemarnosti, boj proti različnim surovim izrastkom v političnem življenju, skrb za vse neboljane in zatirane, to bodo gesla plemenitega ženskega srca, medtem ko bo hladni moški razum določeval smernice za celotni pokret. Le s harmoničnim sodelovanjem moštva in ženstva v vsem javnem življenju bomo zacelili globoke rane, ki jih je usekala človeštvu svetovna vojna. — P. Benvenut je s toplimi besedami opozarjal, kako je in mora biti naše ženstvo najboljši in najodločnejši širitelj praktičnega krščanstva, kar je edina solidna podlaga za vse javno delo. H koncu je g. poslanec Škulji še posamezne nujne potrebe na gospodarskem in šolskem polju, omenjal številke pridobitve, ki jih je že dosegel in opozarjal na nove, ki jih bo še treba doseči. — S toplim pozivom na skupno delo je bil ta lepi tabor zaključen. Udeležba je bila zelo velika, tabora se je udeležilo tudi lepo število mož in fantov, ki so z glasnim odobravanjem sledili posameznim izvajanjem. Udeležence so zahtevali, da naj se taki shodi vršijo kolikor mogoče pogosto.

— Radgonski obmejni Slovenci priredili so v ponedeljek, 8. septembra na dan Male gospojnice, velik protestni shod proti priklonitvi Radgone k Avstriji. Povabljeni so bili general Maister, dr. Kovacič in dr. Slavič iz Maribora, Orli v kroju in druga društva ter korporacije. Stoji naj trdno naša straža ob Muri!

— »Murska Straža«, glasilo obmejnih Slovencev, je izšla v petek v posebni izdaji, ki v njej obširno razpravlja o radgonskem vprašanju. — Ali je naši javnosti sploh znano, da izhaja sedaj v Radgoni slovenski list, dočim prej nikdar nobenega ni bilo?

— Iz Reke javljajo »Nar. Politika«, da je slaboglasni »Consiglio Nazionale« napravil v zadnjih mesecih dvesto milijonov dolga. — Priprave za volitve so v polnem teku; volitve se bodo vršile na podlagi predvojnih volilnih imenikov, ki zagotavljajo italijanašom večino. Govori se, da bodo ob volitvah skupno nastopili avtonomisti, Jugoslovani in socialisti proti Grošič-Viovim aneksionistom.

Orlovski tabor v Trbovljah.

V nedeljo 7. t. m. sta slavila krščanskosocialni delavci in Orel v Trbovljah dan zadoščenja in sta dobila obenem uverjenje, da se jima ni treba bati nikakega nasilja od nasprotnikov, ki njima sicer vedno prete. Stotine krščanskega ljudstva je manifestiralo ta dan za svobodo z druževanja in prepričanja in povedalo na glas kam in kako obsoja vsakršno nasilje in da hoče res svobodo v svobodni državi.

Že zjutraj zgodaj se je zbralo z vseh strani zadostno število ljudstva, ki je naraslo popoldne pri javni telovadbi gotovo do dveh tisočev. Obilo gostov se je pripeljalo iz Ljubljane in Maribora in na kolo-dvoru so jih pričakovali z zastavo domači Orli, dekleta s šopki in domači orlovski naraščaji; udeležence iz Maribora, Celja,

Brežic itd. pa so slovesno sprejeli že preje dospeli Orli in Orlice ter jeseniška godba z orlovsko himno. Nato se je pod vodstvom člana vaditeljskega zbora O. Z. br. Ivo Pirca uredil spreved z orlovsko konjenico na čelu in s šestimi zastavami. V sprevedu je korakalo nad 150 Orlov v krojih, nad 100 Orlic, domači orlovski naraščaji, dekleta v narodnih nošah in drugi udeleženci tabora. Med pohodom je svirala jeseniška godba in z več hiš so metali cvetje na Orle in jih živahno pozdravljali. V Trbovljah samih je bil na prostem pred Posojilnico prirejen oltar, kjer je odslužil domači gospod župnik tiho sv. mašo in imel kratak nagovor.

Tabor, ki je nato sledil, je otvoril orlovski predsednik v Trbovljah brat Ivan Zupan. Z veseljem je pozdravil ta dan orlovskega dela in katoliške samozvesti, ki si hoče priboriti tudi v Trbovljah zmago ali vsaj popolno enakopravnost s katerikoli drugim prepričanjem. Za tem je podal besedo dr. Andreju Gosarju, ki je v jedrnatem govoru razvil na kratko naloge Orlovstva: ljudstvo je tudi s prepričanjem odobraval njegove misli. V pesniški besedi je pozdravil Orle br. Gale, Orlice pa sestra Minka Zupančič, podpredsednica Orliške Zveze. Tabor je bil zaključen s himno »Lepa naša domovina«.

Popoldne ob treh se je vršila na prostoru pred Društvenim domom javna telovadba, izvajana od članov in članic dovršenejših ko letos kje drugje. Vodil jo je Zvezni podnačelnik br. Leopold Rihar, spremljala pa jeseniška godba, ki zasluži še prav posebne pohvale. Na sporedu so bile članske proste vaje, vaje Orlic s šerpami, telovadba in skupine naraščaja, vaje Orlic za leto 1920, vaditeljske proste vaje itd. Orodna telovadba članov je žela burno odobravanje. Med odmorom je govoril ljudstvu br. Jože Pirc in ljudstvo je njegov govor večkrat prekinilo z velikim priznanjem. Po končanem sporedu se je razvila dostojna domača zabava. Poročevalec je bil posebno vesel mladine, ki se je kratkočasila s primernimi igrami in se v precejšnji meri vzdrževala pijače, kar bi bilo želeli vedno in še bolj. Med fante in dekleta, ki se zavedajo tako svoje časti in so ponosni na katoliško prepričanje in da morejo biti med Orli, bi človek zahajal vedno, ker najlepše in najpreprostejše se mi zdi med njimi.

Ko smo med potjo na kolodvor slišali žvižge iz bližine in dalje, ki so se nam zdeli kakor prikriti kliki nočnih ptic, se za to nismo brigali. Dobili smo pač uverjenje, da že mora biti vzgoja gospodov s drugih takšna, ki so nas drugače pustili popolnoma v miru, česar jim gotovo nečemo šteti v slabo. Šola za žvižganje in metanje kamenčkov na ljudi, ki niso in nečejo biti njihovih misli, pa jim ne bo prinesla morebiti spoštovanja in pomnožitev vrst.

Orlovskega tabora v Trbovljah so bili veseli vsi pošteni in pametni, Orli in Orlice pa so se radovali nad vzornostjo, ki so jo videli v svojih vrstah. S tem bodo premagani najprej vsi predsodki, ki bi jih imel še kdo proti Orlovstvu, in tu se bo združila vsa poštena krščanska mladina.

Dirka na Bledu.

Preteklo nedeljo, dne 7. t. m., je Bled doživel prvo svojo konjsko dirko. Misel, dati blejskemu letovišču tudi to mikavnost, je bila zdrava, kakor je pokazal uspeh že prve prireditve. Na dirko niso prihiteli le Ljubljancani, ki so se pripeljali s posebnim vlakom, ampak se je udeležila tudi vsa bližnja in daljnja blejska okolica. Kljub temu, da je bila prireditev v marsikaterem oziru še nekako diletantska, kar je v prvi vrsti pripisati okoliščinam, da se je pripravila z največjo naglico, moremo z gotovostjo trditi, da bo v prihodnje kot stalna točka v vsakoletni kopališki sezoni Bleda imela znatno privlačno silo.

Dirkališče so improvizirali v skriti ozki dolini, ki jo na eni strani zaslanja skalnato pobočje, po katerem teče bohinjska železnica, medtem ko se na drugi strani dvigajo senčnati holmi. Dirkališče je bilo nekoliko preozko, vsled česar so bili ovinki preostri, kar je prosti razvoj dirke oviralo; a kakor smo slišali, se bo ta nedostatek v prihodnji sezoni odpravil. Gostje so se porazdelili po sencah gričevja, od koder so imeli razgled po vsem dirkališču, domačin pa so si poiskali prostora na severnih skalnatih rebah. Pogled na te skupine ter na dirkališče, kjer so se pestro mešale narodne noše z letoviškimi toaletami ter svetlimi barvami množičevnih trobojnic je bil nad vse slikovit.

Pri dirki enovprežnih toplokrvnih konj je daleč presegel druge g. Stupica iz Ljubljane, ki se je odlikoval med drugimi ne le po kvaliteti svojih konj, ampak tudi po dirkališki opremlji, ki so jo mnogi letos še zanemarjali. Tudi pri drugi dirki enovprežnih toplokrv-

nih konj je g. Stupica pustil tekmovalce daleč zadaj. Kljub temu, da jim je moral dati mnogo prednosti, je bilo takoj jasno, ko je progo enkrat prevozil, da jih bo prehitel. Njegov drugi konj, šarec, se je močno trudil, a cilj je kot drugi vendarle dosegel pred njim g. Fabijan iz Domžal. Pri dirki enovprežnih mrzlokrvnih konj sta se kosala g. Jeglič iz Begunj in g. Zark iz Leseca. Zark je prednika krepko dohitel, a je vendar ostajal eno konjsko dolžino za njim. Proti cilju je začel Zark znatno napredovati, medtem ko je Jegličev konj prehajal v galop in s tem izzval opomine razsodnikov ter prišel v nevarnost, da ga diskvalificirajo. Prvenstvo se je odločilo g. Jegliču. Med dirko dvovprežnih toplokrvnih konj je prvi dosegel cilj g. Oslin iz Domžal. Za njim je takoj bil g. Stare iz Kupljenika, ki je vsled svoje težkega vozila (lojtrski voz), okrašenega z zelenjem in zastavicami ter valda vztrajne, krepke vožnje žel burno pohvaliti občinstva.

Jahači so se porazdelili v dve skupini. Pri prvi skupini je prvi dosegel cilj g. Dekleva iz Ljubljane, ki se je odlikoval po svojem strokovnjakem jahanju. G. Primožič s Pristave pri Trzinu se je dolgo meril z njim, a je vendar zaostal za poldrugo konjsko dolžino. — Pri drugi skupini je bil na val stav na konja g. Kleindiensta z Bleda tako velik, da je totalizator moral zapreti Kleindienstovo rubriko. Pričakovanje občinstva se je izpolnilo. G. Kleindienst je takoj spočetka prehitel tekmovalce za znatno razdaljo in je to svojo razdaljo brez spotike trdo držal do cilja. Za njim je prišel g. Fabijan iz Domžal.

Slavnost se je zaključila ob zvokih »Lepe naše« s slikovitim jahanjem v narodnih nošah in s sprevedom okrašenih kmetaskih voz, kar je nekdo šaljivo nazval najboljšo prireditev »kavalerije rustikane«, kar jih je doslej videl.

Razen drugega odličnega občinstva se je slavnosti udeležil tudi deželni predsednik dr. Brejc, naš dunajski poslanik Pogačnik in poverjenik Golia. Gostje so se razšli z željo, da se k letu zopet snidejo pri enaki prireditvi.

Dnevne novice.

— Civilni komisar za Prekmurje dr. Lajšič se je 6. t. m. preselil s svojim uradom v Mursko Soboto.

— K protestu radgonskih Nemcev. Da so radgonski nemški obrtniki tudi pred ustanovitvijo Jugoslavije ljubili Slovence, potrjuje sledeči dogodek: Pred dvajset leti so bile v Radgoni po štiri božje službe vsako nedeljo, in sicer tri v župni cerkvi, ena pa pri Devici Mariji s slovensko pridigo. Zbolel pa je gospod, ki je služil srednjo tiho mašo v župni cerkvi. Mestni župnik je na to odredil, da izostane božja služba s slovensko pridigo v podružnici. Ni še preteklo štirinajst dni, kar pride nenadoma brzojavka od škofijstva v Gradcu s poveljem, da mora eden izmed duhovnikov binirati (dvakrat maševati) za to, da slovenska služba božja ne izostane. Kdo je pri škofijstvu tako odločno branil slovensko božjo službo, ki je po naredbi naddekanovi izostala? Nikdo drugi, kakor za blagor svojega mesta tako vneti župan pl. Kodolšč. Vsi obrtniki so namreč silili v njega, da se z vso močjo postavi in doseže, naj slovenska božja služba ne izostane, ker odidejo ljudje drugače v sosedne slovenske cerkve in mesto ima zaradi tega ogromno škodo. Peljal se je na to sam k škofijstvu in izprosil imenovani brzojav, da slovenska božja služba prihodnjo nedeljo ni več izostala.

— Iz Boh Bistrice. V »Slovincu« od 7. septembra 1919 razpravlja g. dr. Peter Vavpotič v članku naslovljenem na komisariat za tujski promet in na Slovensko planinsko društvo o električnem vprašanju v Bohinju. Da je napeljava elektrike v našem planinskem raju silno važno vprašanje, o tem smo vsi edini. Bohinjska Kmetiska Zveza in tudi drugi faktorji se trudijo že več kot pol leta, da bi se elektrika napeljala že do zime po vsem Bohinju, žal, da ne najdejo pri gotovih uradih naglega umevanja, kakor bi ga zaslužila ta za Bohinj, kakor tudi za tujski promet sploh najvažnejša zadeva. Kar se tiče bivše vojaške električne železnice, se pa z g. dr. Vavpotičem ne ujemamo. — Ne glede na to, da so po mnenju večšakov tračnice za osebni promet popolnoma neprimerne, bi pomenjalo po g. doktorju nasvetovano prevažanje lesa po tej železnici velikansko gospodarsko škodo bohinjškemu kmetu in bajatru, saj je vožnja lesa malone edini dohodek Bohincev, zlasti v zimskem času. — Bohinjska Kmetiska Zveza je zato odločno že večkrat zahtevala, da se tir bivše vojaške železnice preikomogoče odstrani in bo vztrajala pri tej zahtevi. — Nadučitelj Fran Silvester.

— Osebnost. Iz seje deželne vlade: Deželni svetnik Ivan Dougan od deželne sodišča v Trstu se začasno sprejme v sodno službo v Sloveniji. Notar Franc Stupica pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah se v smislu naredbe z dne 10. febr. 1919, Ur. list št. 350, poveri za nadaljnje izvrševanje notarskih poslov. Imenuje se koncipist dr. Josip Hubad okrajnim komisarjem. Deželni svetnik konceptni praktikanter dr. Tina Čuš, dr. Slavko Barle, Franjo Maršič, Štefan Skubic, Franc Vovšek se imenujejo za provizorične deželne koncipiste s pristavkom, da se določi vrstni red pozneje. Konceptni praktikanter Mirko Kuhelj se imenuje za koncipista in abs. pravnik dr. Karel Dobida za konceptnega praktikanterja pri poverjeništvu za socialno skrb. Bivši ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici Anton Štrekelj se sprejme v državno službo in prideli v službovanje poverjeništvu za kmetijstvo. Okr. tajnik Aleksander Schafer in Josip Ferl se pomakneta v IX. čin. Okrajni tajnik bivšega tržaškega konzulstva Fran Gregorčič se sprejme v službo politične uprave za Slovenijo v sedanjih službenih lastnostih. Policijski oficijali Blaž Skok, Fran Golin, Leopold Modic in Franc Fink se imenujejo za policijske pristave in policijski kanclisti Fran Žnidaršič za policijskega oficijala. Policijski oficijal Ivan Senica iz Trsta se sprejme v državno službo. Peter Glažar in Angela Vadnjalova se sprejmeta pri knjigovodstvu oddelka za kmetijstvo kot računsko praktikanterja. Pisarniški uradnik »Državne posredovalnice za delo« Ciril Tomšič se imenuje za kanclista pri poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani. Anton Lap, absolvent sadjarske šole v Trojci se sprejme v državno službo kot strokovni praktikanter za sadjarstvo. Uslužbenec za vodo za pospeševanje obrti Jožef Tomažič, Terezija Kregar in Matej Igljič se sprejmejo v državno službo, in sicer se imenuje: Jožef Tomažič za kanclistko v XL. čin. razr. 2. plač. stopnja, Terezija Kregar za oficijantino II. plačilna stopnja in Matej Igljič za uradnega slugo v VI. plačilni stopnji. Bivši pomožni sluga pri tržaški podružnici dunajskega koresp. urada Andrej Richtig se sprejme s 1. avgustom 1919 kot pogodbeni sluga pri Dopisnem uradu deželne vlade z vsemi prejemki pomožnega sluga.

— Poročil se je gospod arh. poročnik Peter Biber z gospodično Danico Šmole iz Sevnice.

— Zaročil se je gospod Joško Majaron z Borovnice z gospodično Franiko Kobijevo na Bregu.

— Kongres jugoslovanskih zdravnikov se bo meseca oktobra t. l. vršil v Zagrebu.

— Za profesorje na zagrebškem vseučilišču so imenovani: dr. Lazar Car, dr. Lazar Stjepanek, dr. Fr. Jul. Jelenić za cerkveno zgodovino, ing. Leonid Franjič za profesorja mehanike.

— Umirovljeni so vseučiliški profesorji bogoslovne fakultete v Zagrebu: dr. Hugo Mihalović, dr. Fran Zagoda in dr. Josip Pazman.

— Prvi kongres jugoslovanskih žen v Belgradu se vrši dne 21. septembra. Predsedstvo splošnega slovenskega ženskega društva v Ljubljani je prejelo povabilo za vsa slovenska ženska društva ter vabi njih predsednice in odbornice na skupno sejo dne 12. septembra 1919, to je v petek popoldne ob 4. uri v malo posvetovalnico na magistratu v Ljubljani. Udeleženske kongresa bodo imele polovično vožnjo do Belgrada ter se jim poskrbi stanovanje. Ker je treba imena zastopnic naših ženskih in dobrodelnih društev javiti zvezi srbskih ženskih društev v Belgrad, naj se blagovolijo zastopnice naših ženskih in ženskih dobrodelnih društev seje v petek zanesljivo udeležiti.

— Vsem užitniškim uslužbencem v Sloveniji na znanje. Po naredbi užitniški uslužbenci niso pragmatični državni uslužbenci, torej se jim nova povišana draginjska doklada ne more nakazati za sedaj. Vso stvar ima v odločitvi predsedstvo, ki bo odločilo, oziroma izposlovalo odločitev, če se užit. uslužbencem draginjska doklada izplača.

— Učiteljski koledar za šolsko leto 1919/20 izide v kratkem. Založila ga je Slomškova zveza. Razen zanimive vsebine bo pridejalo tudi razvrstitev kranjskega, koroškega in štajerskega učiteljstva po činovnih razredih. — Glede na to, da so se tiskarniški in knjigoveški stroški več kot podvojili, se bo morala cena 5 K vsekar zvišati. Naročila sprejema A. Smerdelj, m. učit. v Ljubljani ali pa Jugoslovanska knjigarna. Koledarju bo pridejan katalog za 100 učencev. Ako želi kdo izrednih izprememb, n. pr.: brez kataloga ali pa več kot za 100 učencev, naj to izrecno naroči. Na občo željo je založila Slomškova zveza tudi serijo podrobnih učnih načrtov za učno snov od ene do petrazrednic. Letos izide podrobni učni načrt za zgodovinski pouk. Prirejen je seveda za novonastale razmere in potrebe. Cena za izvod bo prav malenkostna. Naročila kakor zgoraj.

— H članku o novem šolskem zakonu. Tudi v III. članku v nedeljski številki »Slovenca« z dne 7. sept., št. 206, so se vrinile tiskovne napake, ki motijo. — Takoj v prvi vrsti članka manjka med besedama »Proglajajoč« in »šole« beseda »neodvisnost«. — V tretjem stolpcu čitaj v 63. vrsti (od zgoraj dol) ne »1879« ampak »1869«; v 81. vrsti prav tam ne »more« ampak »mora«. — V četrtem stolpcu mora slediti 49. vrsti (od zgoraj dol) kot 50. vrsta tista, ki je v stolpcu 53. — V 61. vrsti istega stolpca mora stati ne »kazen« ampak »hasen«; v 17. vrsti (od spodaj gor) prav tam pa čitaj ne »odvisnost« ampak »odločnost«.

— Poznate »Slovenski Korotan«? »Slovenski Korotan« je knjiga, ki nam razkriva vse rane koroškega vprašanja. Knjiga je vsakemu Slovencu neobhodno potrebna, zlasti za uradnike, trgovce, popotnike in turiste, kakor tudi za duhovnike je ta knjiga pravi »vadecum«. Knjiga se dobi pri trgovcu Vajncel Jos., Pliberk, pa tudi v vseh slovenskih knjigarnah.

— Kranjska industrijska družba. »Edinost« piše: Kakor poročajo dunajski listi, bodo pogajanja zaradi prodaje delnic Kranjske industrijske družbe v kratkem dospela do uspešnega zaključka. Pogajanja vodi dr. Reich od strani dunajskih interesentov ter Volpi za italijanski sindikat, ki je od vlade pooblaščen v nakup večine delnic. Veliki sedanji delničarji v okrilju dunajske Bodenkruidanstalt so se odločili, da prodajo polovico delnic. Kupnina bo plačana v lirah.

— Zadržala je svoje 76-letno mater Nežo Goli v noči od 4. do 5. septembra v Pečicah škocijske župnije na Dolenjskem 43-letna samska hči Marija. Vzrok: Domače razprtije. Morilka je zločin priznala. Priznala je pa tudi nek požig iz prejšnjih let. Zločinko so odvedli začasno v sodniške zapore v Mokronogu.

— Gospod kapetan Stjepan pl. Banehovič, ki je bival meseca marca v Zagrebu, se pozivlja, da se čimprej zgasi pri komandi mesta Ljubljani.

— V pisarni za zasedeno ozemlje v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3, naj se javijo osebno ali pismeno sledeči dijaki glede šolskih zadev: Gračner Ludovik (I. realna), Mačus Maks (II. gimn.), Mačus Fr. (III. r.), Kyovsky Rudolf (III. rg.), Škvarc Viktor (III. r.), Novak Marij (V. r.), Wošner Pavel (V. rg.), Köchler Miroslav (VI. r.), Prodan Albert (VI. r.). Dijaki iz zasedenega ozemlja, ki so se preselili v Jugoslavijo in niso še dobili svojih dokumentov, naj se javijo glede informacij pri zgoraj omenjenem uradu.

— Pogrešani vojak. Žene in zakonski otroci vojakov, ki so že delj časa pogrešani, prosijo lahko brez ozira na svoje gmojne razmere za provizorično vojaško preskrbnino (pokojnino), akoravno vojak še ni bil uradno od vojaške oblasti proglašen za pogrešnega. Občinski in župni urad morata potrditi, od kdaj se vojak že pogreša. Radi sestavitve prošnje za preskrbnino naj se zgasi vsakdo pri svojem županstvu.

— Iz Ūrnomla. Iz ruskega ujetništva se je oglasil Josip Kolbezen, kadet-abiturijent, katerega so že za mrtvega objokavali njegovi starši in znanci. Kot osmošolec je šel na rusko bojišče, se je udeležil več bitk in bil ujet pri Kolomeji, odkoder je bil odpeljan v Syzram, sibirsko gubernijo, odtod se je večkrat zglasil. Zadnji dve leti pa ni bilo nič glasu o njem, tako da so splošno mislili, da je postal žrtev holjševikov. Zdaj se je pa zglasil na veselje staršev in sorodnikov iz Gor. Omska v Sibiriji čil in zdrav in pošilja srčne pozdrave vsem znancom in prijateljem.

— Poziv vsem jugoslovanskim dobrovolcem, to je onim, ki so vstopili še pred prevratom v srbsko ali kako zavezniško armado. Deželna vlada za Slovenijo je odobrila pravila, ki jih je sestavil pripravljalni odbor za »Društvo jugoslovanskih dobrovolcev za Slovenijo«, ki bo imelo glavni namen obdržati tudi v bodoče vse legionarje v močni organizaciji in bo nastopalo v vseh skupnih interesih pri merodajnih faktorjih. Radi tega sklicuje pripravljalni odbor ustanovni občni zbor imenovanega društva na nedeljo 14. septembra v Ljubljani v mali dvorani Narodnega doma ob 3. uri popoldne. Spored: 1. Otvoritev. 2. Referat o dosedanjem delu. 3. Volitev odbora. 4. Eventualnosti. Z ozirom na važnost tega zbora, prosimo vse dobrovoljce, da se sigurno udeležijo. Kdor pa se ne bi mogel udeležiti, naj vpošlje svoje točne podatke na naslov: Fedor Šlajmer, Ljubljana, Zaloška cesta 9.

— Društvo državnih računskih uradnikov na slov. ozemlju vabi svoje člane k izvanredni glavni skupščini, ki se vrši dne 17. t. m. ob 20. uri v Ljubljani v mestni posvetovalnici na magistratu z dnevnim redom: 1. Poročila odbora. 2. Sprememba pravil. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. V smislu društvenih pravil § 14

naj člani vsaj 5 dni pred skupščino izročijo svoje pismene predloge najbližnjim odbornikom. Dolžnost članov zahteva, da se vsled važnosti organizacije vsak udeležil skupščine osebno ali po svojem zastopniku. Stanovski tovariši! Pristopite društvu vsi, ki še niste člani.

— Visokošolci - begunci. Prosim vse visokošolce - begunce, da se udeležijo sestanka dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Česnovarju, Ljubljana, Dolenjska cesta. Dnevni red: materijelno vprašanje. — Dr. Rybář VI.

— Vlom pri državnem pravdniku v Zagrebu. V stanovanje državnega pravdnika dr. Zimmermanna v Zagrebu so te dni vlomili tatovi in odnesli perila in drugih stvari za 20.000 K.

— Za naše slepce je priredila L. gorska baterija celjskega topničarskega polka dne 24. avgusta t. l. v Podkolu pri gosp. Pintarju veselico z namenom, čisti dobiček pokloniti našim ubogim slepcem. Dobitek je znašal 1408 K 20 v, kateri znesek sta odposlanca omenjene baterije gg. častniški nam. Ant. Romih in ognjčar Fr. Kopriva osebno prinesla vojnim slepcem v Ljubljano. — Za velikoštešni dar se najtopleje zahvaljujejo vsi vojni slepci v zavodu.

— Jugoslovansko akademsko podporno društvo v Zagrebu. Slovenski akademiki niso prešli rabiranih pol gornjega društva. Pozivljamo tem potom vse, da se za iste nemudoma zglase na naslov »Jug. akad. podporno društvo« Zagreb, Univerza, ako žele v bodočem letu uživati ugodnosti tega društva!

— Plavitev na Savi. Zagrebški listi poročajo, da je pluto te dni mimo Zagreba proti Belgradu veliko število plavov, ki vozijo drva iz Slovenije. Od sedanjem nizkem stanju vode rabijo plavi za vožnjo od Zagreba do Belgrada približno 14 dni. Za Zagreb so došla drva po Savi že začetkom poletja, a za jesen pričakujejo zopet nove množine. Plavitev po Savi se torej oživlja.

— Trost Blaž (Biaggio), ki ima svojce v Poli, naj se oglasi v pisarni »Slovenskega Rdečega Križa«, Poljanska cesta, kjer leži zanj pismo njegovih »vojcev«.

— Poziv. Medicinac Erman Dinko se pozivlja, da takoj naznani »Zdravstvenemu odseku za Slovenijo in Istro v Ljubljani« svoj natančni naslov radi neke, za njega zelo važne zadeve.

Zemljepisne in zgodovinske slike iz kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dodatek k čitankam za ljudske šole. Sestavila H. Schreiner in Fr. Fink Cena 4 K. — Knjižnica je predpisana za ljudske šole in obsega poleg slovenskih tudi nekaj hrvatskih beril. Poverjeništvu za uk in bogočastje je knjižico odobrilo dne 17. julija 1919 št. 3193.

Štajerske novice.

Š Toplice Dobrna pri Celju. Podpisani krajni šolski svet čuti prijetno dolžnost, da se iskreno zahvali dobrotljivosti tukajšnjih p. n. gostov, ki so o priliki domačega koncerta v topliški koncertni dvorani dne 2. septembra zbrali za zimsko šolsko kuhinjo Dobrnske šole vsoto 1066 kron, 15 dinarjev, naknadno še 18 kron, v skupni vsoti 1119 kron. Zahvalimo se gospej Zlati Hočevarjevi iz Dunaja za njeno neutrudljivo požrtvovalnost, ki jo je kazala pri aranžiranju in kot izborna spremljavka na glasovir, iz srca smo hvaležni gospej Mariji Gorenjec iz Zagreba, ki nam je s svojim izredno lepim glasom nudila pravi umetniški užitek. Za idejo samo smo dolžni se zahvaliti gospodu dr. Francu Zupanu iz Ljubljane, ki je idejo sprožil in propagiral, dokler se ni tako srečno udeležil. Zahvaljujemo se mu, da je skupno z gđ. Slavico Jankovič zbral darove. Tudi domačim sodelovalcem naša iskrena zahvala. Blagorodni gostje, pokazali ste, da nimamo več tujecev med nami, kakor do sedaj, ampak svoje brate, ki so se veliko dušno spomnili naših malih in revnih, v imenu katerih Vam vsem kličemo »Bog povrni!« — Krajni šolski svet Dobrna pri Celju.

Š Vojaška realka v Mariboru. V prihodnjem šolskem letu ostaneta na tej realki samo VI. in VII. razred za gojence, ki so dosedaj obiskovali V. in VI. razred. Vsi ostali gojenci so odpušteni iz vojaške šole in morajo zavodu takoj vrniti vso erarično obleko in opremo. Novi gojenci se ne bodo sprejemali. Več pove razglas, nabit na mestni deski.

Koroške novice.

k Ljudski tabor v Dobrlavasi se vrši v nedeljo, 28. septembra 1919. Po taboru priredi Orlovska Zveza veliko javno telovadbo. Za tabor vlada veliko zanimanje po celi jugoslovanski Koroški. Na taboru govori posl. Grafenauer in drugi. Sodelujejo štiri godbe. Prosimo Narodne svete, da omenjeno nedeljo ne prirejajo drugih manjših shodov v tem delu Koroške.

k Velik ljudski shod za spodnji del slovenskega Korotana se vrši v nedeljo, dne 28. septembra t. l. pri Sv. Križu nad Dravogradom. Sv. Križ — 526 m nad morjem — leži na krasnem hribčku na štajersko-koroški meji in le pol ure oddaljen od Dravograda. Od tu krasen razgled po Sobotki, Dravski, Milislinski in Mežiški dolini. Vspored se naznani. — Odbor.

Ljubljanske novice.

Ij Gospodje veroučitelji ljubljanskih srednjih in ljudskih šol se vabijo danes ob 16. uri na javen razgovor v Jugoslovansko tiskarno. N.

Ij Vseučiliška komisija ima svojo XVIII. redno sejo v četrtek, dne 11. t. m. ob 5. uri popoldne v deželnem dvorcu, soba št. 77/78. Te seje naj bi se udeležili vseučiliški profesorji kolikor mogoče polnoštevilno.

Ij Slomškova zveza. Danes ob pol 4. uri odborova seja.

Ij Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani. Prosimo vse pevke in pevce, ki se še niso prijavili, oziroma še niso vpsali svojih prijavnic, naj to stori nemudoma, oziroma naj se zglase osebno v društveni sobi, Vegova ulica 7, v četrtek 11., petek 12. ali soboto 13. t. m., in sicer pevke od 18.—19., pevci pa od 20. do 21. ure. Pevci in pevke, vršite svoje dolžnosti!

Ij V Krekovi prosveti ne bo tamnjenja v sredo zvečer, ampak v četrtek.

Ij Poročevalci višjega šolskega sveta v petek 12. septembra in v soboto 13. septembra ne bodo sprejemali strank, ker bodo na seji višjega šolskega sveta.

Ij Zveza škontistov vabi vse svoje člane na jako važen sestanek, ki se vrši v gostilni g. Mraka na Rimski cesti dne 10. t. m. ob pol sedmih zvečer. Nihče ne sme manjkati! Odbor.

Ij Komanda mesta opozarja občinstvo, da v lastnem interesu ne vstopa v rajon tukajšnjega strelišča. Osebna varnost zahteva, da se vsakdo brezpogojno pokorava navodilom stražarjev in upošteva nabita svarila in mejna znamenja.

Ij Orkestralna vaja učiteljskih in učiteljskih. Z ozirom na bližnjo prireditev se prosijo polnoštevilne in točne udeležbe. — Odbor.

Ij Higijena. Slov. vlada je izdala različne odredbe o higijeni, kakor se pa vidi, se različni trgovci in prodajalci z jedili in živili zelo malo zmenijo za te odredbe. Dobe se trgovine, ki imajo polno razložbo mesnatih izdelkov razstavljenih, po katerih se ti pa pase nebroj muh. Je to higijena? Ako se izdajajo odredbe, naj se gleda, da se bodo tudi izvrševale.

Ij Stanovanjska beda v Ljubljani. V petek dne 12. septembra ob 19.30 uri se vrši v Mestnem domu javen shod vseh, ki so do sedaj ostali brez stanovanja, da premotrijo svoj današnji položaj in pogledajo na usodo, ki jih čaka, ako se bodo zanašali na reševanje stanovanjske krize brez njih sodelovanja. Shod je velike važnosti za posameznika, kakor za splošnost. Kdor more, naj se tega shoda udeleži, da bo manifestacija brezstanovancev čim sijajnejša!

Ij Na kolodvoru. Prejeli smo: Posebni vlak z Orli v nedeljo v Trbovlje je odšel iz Ljubljane s polurno zamudo, ker ena sama odprta osebna blagajna ni zmogla pravopisno premagati dela in so hkrati z Orli prihrumeli tudi posetniki blejske dirke. Med splošno gnječo občinstva se je prerival sem in tja vojak V. P. z nasajenim bajonetom tako neprevidno, da ne bi bilo čuda, ako bi bil koga v obraz ranil. Ob takih prilikah in pod streho bi pač tablica na prsih lahko popolnoma zadostovala kot službeni znak, saj tako nevarni pa Slovenici vendar nismo. Od strani železnice pa smo pogrešali reditelja, ki bi občinstvo poučil, kateri potniki naj pridejo prej na vrsto in kateri lahko brez skrbi malo potrpé. To zapišemo, ker želimo ozdravljenja razmer.

Ij Pri Komandi mesta Ljubljana naj se blagovolijo nemudoma zglasiti sledeči gospodje: praporščak Krusche Anton, podživnozdravnik Josip Brtoncelj, praporščak Seban Rudolf, enol. prost. deset. Franc f. Detela, pravni akcesit Pero I. Popovič in pomorski aspirant Ivan Gatsch.

Ij Finančna deželna blagajna v Ljubljani na Krekovem trgu štev. 1 bo dne 11. do vštete 13. kimovca 1919 radi glavnega sražanja uradnih prostorov strankam zaprta.

Ij Opozarjamo na zaznamek domačih trvdik med oglasi.

Ij Kantina v vojašnici kralja Petra I. (domobranci vojašnici) se na podlagi ministristva za vojno in mornarico o. br. 36.376 z dne 27. avg. 1919 ter na podlagi člena 96. zakona o državnem računovodstvu daje v najem. Vsi zainteresirani zamorejo dobiti podatke glede najemščine pri Dravskem pešpolku, odnosno blagajniku tega polka v navedeni vojašnici. Licitacija se vrši dne 29. t. m. in naj zainteresirani do tega dne predložijo svoje oferte.

Najnovejša poročila.

(Naše telefonsko poročilo.)

Vladna kriza poostrena.

Belgrad, 9. sept. »Politika« poroča: Stojan Protić je izjavil Davidoviču, da radikalci sprejmejo 5 portfeljev v novi vladi, toda samo pod pogojem, da bo sta v novi vladi Jugoslovanski klub in skupina Marko Trifkovića. Zato je ministrski predsednik Davidovič pozval k sebi dr. Korošca, ki je izjavil, da je njegova stranka za koncentracijski kabinet in da gre v vlado, ker se je dosegel sporazum med radikalci in demokratsko zajednico. Dr. Korošec je zahteval, da se Jugoslovanskemu klubu dasta 2 ministrska sedeža. Opoldne so se zbrali v predsedstvu narodnega predstavništva vsi načelniki opozicijskih strank. St. Protić jih je informiral o pogajanjih z demokratsko zajednico. Nato se je v istih prostorih vršila seja vlade, ki je trajala do pol 8. zvečer. Isti list poroča dalje: Demokratska zajednica ni sprejela zahteve dr. Korošca, da se Jugoslovanskemu klubu priznata 2 ministrska sedeža, ker je že radikalce dala 5 ministrskih sedežev, socialistom 3, vojni in zunanji minister pa ostaneta izven strank. Razen tega so tudi socialisti izjavili, da ne bodo ostali v vladi, ako bi bil v njej zastopan tudi Jugoslovanski klub. — Danes dopoldne okoli 10. ure pa se je izvršil preobrat v rešitvi krize. Radikalci nočejo vstopiti v koncentracijski kabinet, ako vanj ne gre tudi Jugoslovanski klub in druge politične opozicijske stranke. Ker pa demokratska zajednica radi socialistov ne more priti do sporazuma z Jugoslovanskim klubom, zato bo zopet prišlo do tega, da se pogajanja razbijejo. Radikalni klub bo danes dopoldne imel zopet sejo, toda po razpoloženju njegovih članov, kakor tudi po stališču Protića je stvar gotova, da se bodo pogajanja razbila.

Belgrad, 9. septembra. Radikalci so danes dopoldne na svoji klubovi seji sklepili: 1. Da ne sprejmejo poziva demokratsko-socialistične vlade, ker je zahtevala demokratsko-socialistična zajednica, da v novo vlado razen radikalcev ne sme vstopiti nobena druga skupina. 2. Z ozirom na današnji težki zunanji in notranji položaj radikalci ne bodo obstruirali, ampak bodo delali stvarno in energično opozicijo.

Belgrad, 9. septembra. Pogajanja med radikalci in demokrati so se razbila. St. Protić, ki se je pogajal v imenu radikalcev, ni sprejel ponudbe demokratov, ker so demokrati in socialisti nastopili proti koncentracijski vladi in tako pokazali, koliko je bilo verjeti njihovim trditvam, da so za koncentracijsko vlado. Za socialiste je bilo merodajno predvsem njihovo kulturno-bojno stališče. Na noben način nočejo, da bi Jugoslovanski klub prišel v vlado. Hoteli so samo sporazum z radikalci. Protić je dal demokratom pismo pojasnilo, zakaj so stavljene ponudbe za radikalce nesprejemljive.

DEMOKRATI IN SOCIALISTI PROTI LJUDSKIM POTREBAM.

Belgrad, 9. sept. Današnja seja narodnega predstavništva je zopet dokazala, na kako slabih nogah stoji sedanja vladna večina. Osmatnila pa je tudi lažnjiva poročila »Slov. Naroda« in podobnih listov o parlamentarnem položaju.

Po nekaterih vprašanjih, ki so bila naslovljena na ministra Pribeževića, ministra za pravosodje in na ministr. predsednika, je prišlo na vrsto drugo čitanje dvanajstine za september. Razen Narodnega kluba so se vse opozicijske skupine udeleževale seje v tolikem številu, da omogočijo sklepčnost zbornice, ki je sedanja vladna večina sama zase nima. Jugoslovanski klub je bil od opozicijskih strank razmeroma najbolje zastopan. Po členu 4. proračunskega predloga za september je v imenu Jugoslovanskega kluba njegov član v finančnem odboru posl. Vesenjaj zopet izjavil že pri prvem čitanju stavljeni predlog, da se oproste carine, oziroma monopolskih taks petrolej, sol, obleka in druge nujne potrebščine, za katere je v proračunu predlagan minimalni carinski tarif. Poročevalec dr. Marković se je opravičeval, da ta predlog ni bil odločen v pretres finančnemu odseku, kakor je to pri prvem čitanju vlada obljubila, ker so se poslanci šele vrnili in torej ni bilo mogoče o njem pred glasovanjem v zbornici razpravljati v odseku. Poročevalec dr. Marković je v imenu večine izjavil, da predlog odklanja, ker dohodkov, ki bi pri temu predlogu odpadli, finančni minister nikakor ne more pogrešati. Posl. Vesenjaj je izjavil, da Jugoslovanski klub od tega predloga ne more odstopiti, ker so tudi ljudske potrebe nujne, zlasti glede obleke in obuvala. (Mini-

ster Kristan se smeje. — Poslanec Goštinčar: »Kristan se smeje!« — Posl. Fon: »Kristan je oblečen!«) Ako finančni minister ne more pogrešati vsled predloga odpadlih dohodkov, naj predloži vendar enkrat zbornici zakon na vojne dobičke, ki je bil v odboru že davno sprejet. (Poslanci Jugoslovanskega kluba ploskajo.)

Predsednik zbornice je dal na glasovanje vladni predlog, ne pa tudi predloga posl. Vesenjaja, marveč je poročevalec takoj prešel na člen 5. To je zbudilo pri sicer tako mirnem Jugoslovanskem klubu upravičeno razburjenje, ker so domnevali, da je bil predsednik za to postopanje dogovorjen z demokrati in socialisti, ker je dosedaj vedno vprašal, če kdo podpira odvojen predlog. S sedežev Jugoslovanskega kluba so padli klici: Predsednik naj vrši svojo dolžnost! Ne damo se terorizirati! Predsednikovo postopanje ni parlamentarno! — Razni člani demokratske zajednice so povpraševali po vzrokih tega spora s predsednikom in zatrjevali, da je bila tukaj pomota. Predsednik se je sam opravičeval poslancem Jugoslovanskega kluba, ki so šli k njemu protestirat zoper njegovo postopanje, češ da bo govornik pozval zbornico, da naj podpira njegov predlog, kar v tej zbornici doslej še ni bilo v navadi.

ZBORNICA NESKLEPČNOST.

Belgrad, 9. septembra. Pri poimen-skem glasovanju se je na to izkazalo, da vladna večina ni zmogla vladati, ker kljub podpiranju od strani opozicije za sklepčnost, zbornica ni bila sklepčna. Ko je vlada videla, da zbornica vsled malomarnosti vladne večine, ki ima dolžnost skrbeti za sklepčnost, ni sklepčna, je prišel k Jugoslovanskemu klubu član demokratske zajednice dr. Čorović prositi, naj glasujejo proti še ostali člani Jugoslovanskega kluba, ker sicer ni sklepčnosti. Dr. Korošec je odgovoril: »Zakaj prej tega niso povedali, zakaj sami ne skrbijo za sklepčnost?« (Kaj poroče k temu »Slov. Naroda«, k svojim lažem, namenjenim nevednim bralcem?) Nato je prišel glasovati proti še en član Jugoslovanskega kluba, ki prej ni bil v zbornici, da reši sklepčnost zbornice, ali vse zama. Vladna večina je znašala samo 103 glasove. Opozicija je dala 37 glasov, torej 20 več kakor bi bilo treba za sklepčnost. Ako bi vladna večina storila svojo dolžnost, bi poslala k seji vse svoje člane, toda poslanci vladne večine so bili zmogni za delo samo prve dni, pa še tedaj bi bila nastala kriza v krizi, ker vladna večina sama ni sklepčna, ako bi jo ne bila podpirala opozicija na ta način, da je ostala v zbornici in glasovala proti. Te uljudnosti in pomoči pa slovenski liberalni listi niso kritikovali, ampak so z izkrivljenimi poročili še napadali, zlasti slovenske poslance, kakor da je prvo glasovanje šlo za to, da se kosajo moči za večino, ne pa za podporo slabosti večine, da bo sklepčna. Ako bi bila vladna večina pred ali med glasovanjem opozicijo zaprosila, da potrebuje še več opozicijskih poslancev za sklepčnost, pa bi jih opozicija lahko tudi poslala v sejo. Za nenavzočnost svojih članov mora vendar vedeti. Preštetí bi bilo treba samo poslance opozicije in jo zaprositi za par glasov, pa bi bila uslišana. S tako do skrajnosti lojalno opozicijo, ki razen Narodnega kluba, ki se glasovanja ni udeležil, katera ni hotela obstruirati proračuna, marveč je večino podpirala, bi bila vladna proračun za september spravila pod streho, vendar pa se to danes ni zgodilo. Zato bodo poskušali še enkrat jutri.

VLADA ODSTOPI ?

Belgrad, 9. sept. Po glasovanju ob pol 9. uri zvečer je ministrski predsednik takoj sklical ministrski svet, ki se je posvetoval, ali naj vlada odstopi, ali naj v sedanjí sestavi vlada dalje.

POGAJANJA Z NARODNIM KLUBOM RAZBITA.

Belgrad, 9. septembra. »Pravda« piše na uvodnem mestu, da je imel v nedeljo ob 5. uri popoldne ministrski predsednik Davidovič sejo z Narodnim klubom. Davidovič je bil pripravljen, da se odstopi banskó mesto Narodnemu klubu, a ni mogel sprejeti zahteve, da se morajo vrniti banu pravice, ki jih je prej imel. Te zahteve, pravi »Pravda«, se niso mogle sprejeti v interesu državnega edinstva.

Zagreb, 9. septembra. »Riječ SHS« poroča z dne 8. t. m. iz Beograda: Pogajanja z Narodnim klubom so došla do mrtve točke. Zdi se, da ni nade, da bi stopil v vlado radi njegovih pretiranih zahtev. Danes dopoldne je konferiral Davidovič z dr. Lagidno, ki mu je izjavil, da vztraja na svojih zahtevah. Davidovič je odvrnil, da te zahteve ne more sprejeti.

Zagreb, 9. septembra. »Hrvat« piše: V opoziciji ostane edino Narodni klub. To znači, da bo v glavnem ostalo pri

dosedanjem režimu, ki ga je Narodni klub hotel odstraniti. Da ni došlo do sporazuma, ni krivda Narodnega kluba, nego onih, ki hočejo za vsako ceno ostati v vladi. Značilno je vsekakor, da je došlo do preloma radi osebnih vprašanj.

BOJ ZA KULTURNO DRUŠTVO »NAPREDEK« V SARAJEVU.

Sarajevo, 9. sept. V nedeljo je bilo prvokrat bojno glasovanje na skupščini hrvatskega kulturnega društva »Napredek«. Skupščina je bila burna in s političnim ozadjem. Hrvatski demokratski klub »Obnova« je nastopil proti odboru Tandarića, a je bil preglasovan od pristašev hrvatske ljudske stranke, ki so imeli isti dan političen sestanek v Sarajevu. Odbit je bil predlog »Obnove«, da naj »Napredek« razširi svoje delo na vsa plemena našega naroda.

POŠTNI RAVNATELJ V ZAGREBU

Zagreb, 9. septembra. Podpisan je ukaz o imenovanju v poštni službi. Za ravnatelja v Zagrebu je imenovan Avgust Meixner.

REGENT ALEKSANDER V ZAGREBU IN LJUBLJANI.

Zagreb, 9. septembra. »Hrvat« javlja, da pride začetkom oktobra regent Aleksander v Zagreb, kjer bo ostal nekaj dni, nakar bi odšel v Ljubljano.

ŽELEZNIŠKA ZVEZA TRST—ODESA.

Zagreb, 9. septembra. »Jutranji list« javlja iz Beograda, da je angleška misija v Trstu poslala svojega odposlanca v Ljubljano k slovenski pokrajinski vladi, da preko nje odločno zahteva, da se čimprej uredi železniška zveza Trst—Odesa preko Vinokovca in Bukarešta. Angleži potrebujejo direkten promet radi izvoza angleške industrije v Rusijo. Angleški zastopnik je izjavil, da bo Angleška, ako se v kratkem prometne razmere v naši državi ne uredijo, prevzela upravo v svoje roke.

Začetek šolskega leta.

Po odredbi gospoda poverjenika za uk in bogočastje se začne šolsko leto 1919—1920 z vpisovanjem dne 22. septembra leta 1919. Ta začetek velja za vse javne in zasebne srednje šole in za vse ljudske šole, ki so na kraju srednjih oziroma meščanskih šol. Ostale ljudske šole začno šolsko leto v normalnem terminu.

Na obeh ljubljanskih gimnazijah, to je na humanistični gimnaziji v Tomanovi ulici in na realni gimnaziji na Poljanski cesti, se prične šolsko leto 1919—1920 dne 22. septembra t. l. z vpisovanjem v I. razred. V II.—IV. razred se bodo vpisovali učenci dne 25., v V.—VIII. razred dne 26. septembra. Sprejemni izpiti za prvi razred se vrše 23., ponavljalni, dodatni in sprejemni izpiti v II.—VIII. razred pa 24. septembra. Otvoritvena sv. maša bo 27., redni pouk se prične v ponedeljek, dne 29. septembra.

Na državni realni gimnaziji z nemščim učnim jezikom v Ljubljani se prične šolsko leto 22. septembra. Vpisovanje v I. raz. bo 23., sprejemni izpit za I. raz. dne 24., vpisovanje v II.—VIII. razred dne 26., ponavljalni in dopolnilni izpiti pa dne 25. in 26. septembra, sv. maša 27. sept., redni pouk pa 29. septembra. — Ravnateljstvo.

Na državni obrtni šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1919—1920 dne 19. t. m. Otvorjeni bodo nastopni oddelki: 1. višja stavbna šola; 2. višja strojna šola; 3. stavb. rokodelska šola; 4. strojna delovodska šola; 5. elektrotehnična delovodska šola; 6. mizarška mojstrska šola; 7. kiparska šola; 8. ženska obrtna šola; 9. javna risarska šola. Vpisovanje bo od 15. do 17. t. m. po redu, ki je razviden iz tozadevnega razglasa v Uradnem listu št. 141 z dne 3. t. m.

Na državni gimnaziji v Kranju se prične šolsko leto 1919—20 dne 22. septembra t. l. z vpisovanjem novih učencev v I. razred od 8. do 10. ure in sledečimi sprejemnimi izpiti. 24. septembra se vrše ponavljalni, dodatni in sprejemni izpiti v II.—VIII. razred, vpisovali pa se bodo učenci v te razrede dne 25. septembra. Otvoritvena sv. maša bo 26. septembra ob 8. uri v gimnazijski kapeli.

Orlovski tabor na Koroškem se vrši v nedeljo, dne 28. septembra 1919. Odseki naj odgovore do sobote, dne 13. t. m. na tozadevne okrožnice O. Z. Na poznejše prijave se ne more ozirati. — Naznanijo naj tudi O. Z. imena Orlovjakov in njihov vojaški oddelek, da se jim izposluje dopust. Na taboru nastopi tudi orlovska konjenica. O. Z. preskrbi bratom-konjenikom konje, če naznanijo to O. Z. Hitite s prijavi! Zadnji čas do te sobote. Predsedstvo.

Vaditeljski tečaj Orlov v Mariboru se vrši v dnevih od 14.—16. sept. 1919. Število orlovskih odsekov v Stajerski nedeljo za nedeljo narašča. Primanjkuje pa vaditeljev, zato je O. Z. sklenila prirediti tečaj, čeravno ve, da je udeležba vsled poljskega dela otežkočena. Pričakujemo, da pošlje vsak odsek vsaj 2 člana na tečaj. Naznanila sprejema Orel v Mariboru. Tečaja se udeležijo tudi Prekmurški Orli.

Češko-Slovaški Orel. Vesele vesti dobivamo iz Češko-Slovaške. Orel dviga mogočno svoja krila, osvobodjena Slovaška bo kmalu polnoštevno v orlovskem taboru. Do 32.000 članov in članic šteje slovaška orlovska organizacija, nad 40 novih odsekov se je ustanovilo zadnji mesec. To je v prvi vrsti zasluga velikega organizatoričnega duha čeških Orlov, ki se ne strašijo ne nasilja ne terorja združenega svobododomelstva. Slovaško ljudstvo naravnost sovraži češko sokolstvo, tako nam pišejo v zasebnih pismih Orli iz Slovaške, s katerimi slovenski Orli marljivo dopisujejo. Ni čuda. Prvo delo čeških Sokolov, ko so prišli osvobodjevat Slovaško, je bilo, da so začeli metati iz cerkva in šol božje podobe, pričeli so se norčevati iz obredov in verskega mišljenja slovaškega ljudstva, in to jim je nakopalo jezo ljudstva. In prišlo je tako daleč, da ljudstvo preprečuje ustanovne občne zbornice Sokolov in zahteva ustanovitve Orlov. Sokolu pripadajo le na Slovaško premeščeni uradniki in učitelji, a ljudstva nimajo. Svobododomelstvo za enkrat ne vleče, zato ga nekateri rajši skrivajo, čakajo na ugodni trenutek, o katerem upajo, da pride ter imajo ples in pijačo za najboljša vzgojna sredstva svojih organizacij. Počasi se začne svitati!

Kmetijstvo na ljudski šoli in na učiteljski.

Splošno prevladuje naziranje, da bi morala ljudska šola več storiti za stanovsko vzgojo kmetijske mladine. Zgoditi bi se moralo to za časa ponavljalne šole, oziroma v kmetijsko-nadaljevalnih tečajih, slično kakor se to godi za rokodelske in trgovske vajence v obrtno- in trgovsko-nadaljevalnih tečajih.

Ponavljalna šola pa v tem pogledu ni

dosti dosegla, ker je bila preveč »ponavljalna« in premalo stanovsko-vzgojevalna. Ta šola je bolela ves čas na tem, da ni imela za kmetijski pouk nič obveznega, nobenega pravega načrta in tudi nobenega nadzorstva. Kmetijski pouk se ni mogel uveljaviti, ker se ni smel nihče siliti k temu pouku, ker je bil ves pouk prepuščen ne le prosti in dobri volji učitelja, ampak tudi ukaželnosti učencev. Tako imenovanih kmetijsko-nadaljevalnih šol pa sploh ni bilo, tudi na večrazrednicah ne.

Kako malo se je v ponavljalni šoli poučevalo kmetijstvo, se vidi iz sledečih podatkov. Kranjska dežela šteje danes okrog 450 ljudskih šol. Po statistiki iz leta 1917. se je poučevalo kmetijstvo vsega skupaj komaj na 69 šolah (15%), tako, da je bilo 85% šol brez vsakega kmetijskega pouka. In blizu tako je izgledalo tudi do leta 1917. Okraji, ki štejejo po 40 do 50 šol (n. pr. novomeški in kranjski) so gojili kmetijski pouk komaj na 4 šolah. Črnomeljski okraj je bil v tem pogledu najslabši, kajti tam je 29 šol in se je kmetijstvo poučevalo le na eni sami šoli. Pa še ta pouk je bil kakor rečeno brez vsakega pravega načrta, kar se jasno vidi na številu »izrednih« ur, ki so bile posvečene temu pouku. Tako n. pr., da navedem samo en zgled, je bilo v nekem delenjskem šolskem okraju na eni šoli 34 teoretičnih in 2 praktični uri, na drugi šoli istega okraja pa samo 6 teoretičnih in 56 praktičnih ur! In tako se je godilo z malimi izjemami tudi po drugih šolah in okrajih. Načrti za kmetijski pouk, ki so se predlagali od učiteljev, so se kratkomočno odobrili in naj so bili še tako različni, ker se je polagalo na ta pouk sploh premalo pozornosti.

Za ta pouk so se delile učiteljem sicer nagrade, pa tudi to ni dosti pomagalo, ker so bile premajhne, kajti za vso deželo je bilo določenih komaj 3000 K, kar je bilo za številno učiteljstvo in številne šole vendarle dosti premalo.

Kmetijski pouk je danes na ljudski šoli tako potreben in važen, da se mora zanj storiti, kar je mogoče. Kmetijska mladina ga za svoj poklic ravnotako potrebuje, kakor potrebujejo stanovsko-izobraževalen pouk obrtniki in trgovski vajenci. Ako ni šlo s ponavljalno šolo in s prostovoljnim poukom, naj se vpeljejo pa obvezni kmetijsko-nadaljevalni tečaji.

Ljudska šola je poklicana, da vzgaja kmetijsko mladino za svoj poklic; ona mora vplivati, da se bo kmetijski sin z boljšim

umevanjem in večjim veseljem poprijel domačega dela. V pretežni večini je ljudska šola prva in zadnja šola za kmetijskega mladeniča. Da bo tedaj ustrezala ljudskim potrebam, naj podaja vso tisto vzgojo in izobrazbo, ki jo potrebuje danes naš mali posestnik, da se bo čutil bolj sigurnega in srečnega v svojem poklicu. Na poznejši obisk strokovnih kmetijskih šol se ne moremo preveč zanašati, ker jih imamo premalo in ker tudi ne more vsak od hiše. Danes obiskuje kmetijske šole komaj ena desetina odstotka kmetijskih sinov. Na 1000 kmetijskih sinov pride komaj eden v šolo, tako, da jih ostaja 999 brez strokovne izobrazbe. Obisk kmetijskih šol se mora povzdigniti. Vendar bo ostajala tako pretežna večina kmetijske mladine doma, da se je treba ljudskošolski vzgoji na to ozirati. Ljudska šola bo morala naši mladini vcepiti vsaj tiste temeljne nauke kmetijstva, ki so danes neobhodno potrebni, da bo bolje umevala svoj lep in važen poklic in da se bo z večjim veseljem lotila kmetijskega dela.

Važen pogoj za vpeljavo kmetijskega pouka na ljudski šoli je seveda tudi dobro pripravljeno učiteljstvo. Ljudski učitelj na deželi mora poznati življenje kmetijskega stanu, njegove težnje in potrebe, njegovo važnost in lepoto, da bo znal vcepiti mladini potrebno veselje in potrebno ukaželnost. Nekaj takih učiteljev imamo, toda še veliko premalo. Treba jih bo vzgajati in to se mora vršiti na učiteljski šoli. Pomisliti moramo, da prihaja danes pretežna večina učiteljstva iz raznih drugih stanov, iz mest in trgov, kjer niso imeli nobenega pravega stika s kmetijskim poklicem. Danes imamo najmanj 75% učiteljev iz drugih stanov. Če pomislimo dalje, da mora od okroglo 1000 učiteljskih moči, ki jih šteje naša kranjska dežela, delovati 800 zunaj na deželi, tedaj dobre štiri petine, potem je jasno, da se morajo za to delovanje pripravljati že na učiteljski šoli. Tam je mesto, da se učiteljski študenti seznanijo s kmetijskim poklicem, da bo zamogel z uspehom pomagati pri stanovski vzgoji kmetijske mladine in da se bo čutil tudi sam bolj zadovoljnega in srečnega na deželi.

Ako je bilo v osnovnem načrtu za učiteljsko šolo sedaj kmetijstvo važen učni predmet, je sedaj ta predmet še bolj potreben. Ne mislim pa, da bi se morala zato učna tvarina iz kmetijstva razširiti, ampak preje nasprotno. Učiteljske ni mesto, da

bi se na njem učiteljski študenti izobraževali v raznih kmetijskih strokah in panogah. Učiteljsko manjka zato potrebnih sredstev in pogojev itd. Kar se na učiteljski šoli lahko zahteva, je edino to, da podaja tisto temeljno vedo iz kmetijstva, ki jo je sploh mogoče predavati na učiteljski šoli in ki se da tudi z uspehom poučevati potem na ljudski šoli. Nič več! Učna tvarina naj se tedaj omeji na najpotrebnejšo snov, ki naj se pa zato raje poglobi, da bo ves pouk bolj uspešen. Da bo za kmetijsko stroko več umevanja, naj se kmetijski pouk za dostno podpre in zveže s poukom iz prirodznanstva. Dosedaj priporočena učna knjiga dr. Schneiderja in dr. Nalepa ne ustreza temu smotru, ker je po raznovrstnosti učne tvarine preveč obsežna in ima premalo vsebine. Obdelana je preveč enciklopedično.

Kmetijski pouk na učiteljski šoli se mora spraviti tudi v sklad s poukom na ljudski šoli. Bodoči učitelj se mora že na učiteljski seznaniti s programom kmetijsko-nadaljevalnih šol in mora dobiti za ta pouk vsa potrebna navodila. Seveda bo moral biti ta pouk na ljudski šoli obvezen, da bo imel tudi učiteljski študent več zanimanja in resnobe za ta predmet.

Kar moram na tem mestu poudariti, je tudi to, da se mora mlademu učitelju na večrazrednicah takoj nuditi prilika za kmetijsko-izobraževalni pouk, kakor hitro stopi v praktično življenje, da se ne bo godilo kakor zdaj, da pride šele takrat do tega, kadar dobi šolski vrt v roke in ko je še to malo kmetijstva pozabil, ki se ga je naučil na učiteljski šoli.

Kar velja za moško učiteljsko gleda kmetijskega pouka, to velja za žensko učiteljsko gleda gospodinskega pouka. Da bodo učiteljice po deželi bolj srečne in zadovoljne s svojim poklicem in da bodo tudi bolj usposobljene za gospodinski pouk kakor so danes, je treba, da dobe na učiteljski šoli najpotrebnejša navodila.

Rohrmann.

Izjubila se je v ponedeljek zvečer črna denarnica iz Kolodvorske restavracije do Poljanske ceste 18 s približno vsoto 420 K, 10 li-rami in dvema potnimi izkaznicama ter potrdilom od fotografa. Pošten najditelj se prosi, naj isto izroči proti primerni nagradi Alojziju Čuk, Poljanska cesta 18/II.

Našla se je damska broška z briljanti. Kdor jo je zgubil, naj se zglozi pri M. Dolničarju, Šmartno ob Savi pri Ljubljani.

Kuharica, ki bi opravljala tudi vsa druga kuhinjska dela k 3. osebam v Ljubljani, se sprejme. Naslov pove uprava lista pod št. 5321.

Išče se nemehlovanje sobo vsredini mestu za pisarno v pritličju ali pa v prvem nadstropju. Nasloviti na upravnistvo „Slovenca“ pod šifro „Merkur“.

Pozabila se je v nedeljo v vlakcu št. 39 na južnem kolodvoru ročna torbica z važnimi dokumenti. Ker papirji za najditelja nimajo nikake vrednosti, za stranko pa so velike važnosti, se prosi pošten naditelj, naj pošlje po pošti dokumente na drožarno Košmerlj, Franciškanska ulica, denar si pa za nagrado lahko obdrži.

Izgnbijeno. Ker je cerkovnik stolne cerkve pozabil naslov dotične osebe, ki mu je prinesla najden črn, svilen damski dežnik, se vljudno prosi, naj ona oseba prinese dežnik na naslov: Poljanski nasip št. 34, I. nadstropje, kjer dobi dobro nagrado.

Sprejme se otrok star od 2—12 let v roko. Naslov pove uprava lista pod številko 5317.

Strelna vrstica (Zündschnur), stroj za cementa, modeli za betonske cevi, držaji za sekire in lopate se prodajo. Ponudbe pod »Strelna« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Professeur diplômé à Paris, donne des leçons de français et de piano. — Annetta Potočnik, Slovenski trg št. 8, III.

Krojaške pomočnike tudi one, ki vzamejo delo na dom sprejme, s plačo 1. razreda krojaška tvrdka K. Pučnik, Sodna ul. 3.

Zahvala.

Za vsa sožalja, ki so mi bila izražena ob nenadni smrti mojega predobrega, nepozabnega očeta

Ivana Danič

izrekam tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem. Posebno se pa zahvaljujem zastopstvu trgovskih in zasebnih uslužbencev za poklonjen venec in za mnogobrojno udeležbo, dalje gimnazij, ravnatelju g. Bevku za pomoč med boleznijo in udeležbo pri pogrebu, ter končno vsem drugim, ki so spremili mojega dobrega očeta v tako obilnem številu na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, 9. sept. 1919.

Ivanka s sestro Marijo, hčeri.

Francosčino poučujo izobražen gospod. Ponudbe pod šifro „Natan-čen pouk“ na upravnistvo Slovenca.

Kot hišnik v zavod ali podjetje išče stalno službo mladenič 27 l. trozen in pošten, vešč popolnoma slov. in nem. jezika, ki bi nadzoroval električno svetilno napeljavo ter izvršil tozadevna popravila in prikllope. Ponudba na upravnistvo pod št. 1593.

Akad. uradnik išče sobo bolj v sredini mesta, čedno, s električno lučjo. Ima svoje rjuhe. Ponudbe na upravnistvo lista pod šifro „Soba B“.

Modeli za helonske cevi vseh vrst se prodajo. Ponudbe pod „cevi“ na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana Cankarjevo nabrežje 5.

Prodajam 500 m² smrekovih in jelovih olupljenih hlebov od 20 cm debeline dalje in bukove hlebove za deske. Tudi drva na razpolago. Naslov je: Poštno ležališče, Germašnjače.

Batalinsko vino, pristno, črno se BUZZOLINI, delikatesna trgovina, Lingarjeva ulica.

Trstije (Storije) se dobi v vsaki množini Ljubljana, Jernova ulica št. 11.

Wanderer motorno kolo 4 HP, 2 cilindra, dobro ohranjen se prodaja. — A. Gorec, Ljubljana, neposredna (Marije Tezije) c. 14.

Posestivo obsegajoče 2 njivi, senožet, vrt in zidano hišo se prodaja. Več se izve pri Gašperju Bozaju, v Kamnigori 13, p. št. Vid n. Ljubljane.

Potrebuem kuharico in sobarico. Dajem dobro plačo in povrnen potne stroške. Dr. Božidar Vacičič, Irig, (Srem).

LOVRO ŠKRJANEC

MARIJA ŠKRJANEC

roj. SNOJ

poročena.

Lobčec, 10. kimovca 1919.

Frido Lenard
Malči Lenard roj. Vidmar

— poročena —

8. septembra 1919.

Mokronog Glinček pri Mokronogu
Brez vsakega posebnega obvestila.

Manjša hiša se zamenja za malo posestvo v Ljubljanski okolici. V hiši so štiri stranke klet in velik vrt Kje se zve v upravi pod št. 5318.

Sveže surovo maslo kupuje trgovina z mešanim blagom, Kamnik, Šutna 18.

Spalna soba in več druge oprave se prodaja. Ciril Metoda ul. 19.

3 vrvi 40 m dolge, 30 mm debelo se cenijo proda. Mrovlje, Resljeva cesta 25, I. nad.

Proda se lepa, mlada krava Cesta v breja, molzna mestni log št. 15, Ljubljana.

Rafael Izanc

Marija Žagar

zaročena

Ljubljana, 8. IX. 1919

Resna ženitna ponudba.

Mladenič 30 let se želi seznaniti z mlado vdovo 24—28 let, ali z dekletom, ki bi imela kaj svojega. Ponudbe pod »Železničar 5310« upravi Slovenca.

POZOR!

Prodajam prašiče: štiri, stari 6 mesecev, sedem po 8 tednov in eno brejo presico. — Tovarniška kazina Jesenice Fužine Gorenj.

S 15. oktobrom t. l. se da o najem gostilna in mesarija

v Narodnem domu v Velikovecu. Prošnje naj se vložijo na »Hranilnico in posojilnico v Velikovecu«, ki daje potrebno pojasnila.

MATTONIJEVA

GISSHÜBLSKA

PRIRODNA KISLA VODA

Vabilo

na izredni občni zbor

kranjske deželne vinarske zadruge r. z. z. n. z. o Ljubljani,

ki se bo vršil v četrtek dne 25. septembra 1919, ob 10. uri dopoldna v dvorani hotela „UNION“ z dnevnim redom likvidacija zadruge.

Ako pri tem občnem zboru ne bode zastopani dve tretjini zadržnikov, se v treh tednih skliče drugi občni zbor v smislu zadržniških pravil, pri katerem se bo potem veljavno sklepalo brez ozira na število udeležnikov.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1919.

Plačelnstvo.

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Kuharica

srednje starosti, snažna in pametna, za dobro meščansko hišo v Ljubljani se išče. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista do 20. t. m. pod M. K. 5191.

SOTA

za kurjavo, izolacijo, steljo in druge svrhe uporabljivo dobavlja v vagonih in tudi na drobno F. & A. UHER, Ljubljana.

Telgr.: Uherped. Inter. telefon 117

Naročajte „Slovenca“!

Kupi se vsaka množina bukovi in hrastovih drov, bukovo ogija in tesan les. Množina in cene je v ponudbah označiti, Malenšek M., Maribor.

Brez posebnega obvestila.

Potrli nelzmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo poklicati našo prebago in dobro mamo oziroma staro mamo, taščo, svakinjo in teto, gospo

Terezijo Medič

po mukepolnem trpljenju dne 8. t. m. boguudano k Sebi v boljše življenje.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v sredo dne 10. septembra 1919 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Dolenska cesta št. 2. na pokopališču k sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah. Bodi ji blag spomin!

V Ljubljani, dne 9. septembra 1919.

Žalujoci ostali.

Naznanilo!

Slavnemu občinstvu naznanjva,

da sva prevzela

gostilno „NARODNI DOM“

v Celju.

Skrbela bodeva za dobro in to-

čno postrežbo ter se priporočava za

mnogobrojen obisk.

Ivan in Ana Cerne

iz Goriškega.

- Vreče -vsake vrste in v vsaki množini
kupi vedno ter plačuje naj-
bolje trg. firma J. Kušlan, Kranj,
Gorenjsko.

Naročila za inserate

na gledaliških plakatihsprejema ANONČNA EKSPEDICIJA AJ. Matelič,
Ljubljana, Kongresni trg št. 7.**Odvetnik dr. FERDO MÜLLER**

preje odvetnik v Celovcu, naznanja

da je otvoril svojo odvetniško pisarno v Mariboru,
Tegethofova cesta št. 11 (stara okrajna sodišče).**Podružnico v Mariboru**

Gospodarska ulica št. 38.

je ustanovila tovarna za barvanje in kemično čiščenje
oblek in vsevrstnega blaga. Svečelikanje (ovratnikov,
srajc, žapestnic i. t. d.)

Jos. Reich, Ljubljana Novo mesto Maribor.

Dr. Ant. Breceljprej primarij v Gorici
za notr. in otroške bo-
lezni, zdaj v Ljubljani,
Breg št. 10, sprejema
od 10.—12. in 3.—4. ure.

Cenjenim damam vljudno naznanjam, da sem otvorila na Mest-

nem trgu št. 7, lastno

izdelovalnico in preoblikovalnico klobukovPreoblikovalo se bode hitro in lepo vse klobuke od najfinejšega
velourja do navadnega filca po najnovejših francoskih modelih.
Cene primerne.

Za naklonjenost se cenjenim damam priporoča

P. Barborič.

Bukova drvaogljje, smrekov les - - -
deske in trame kupuje
»Croatia«, gozdna ind.
delniška družba v Ljub-
ljani, Mar. Terezije cesta 2.

Vr XII 3/17—91.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako:

Frane Rosman, rojen 30. septembra 1872, v St. Rupertu, pristojen v
Trstu, kat. oženjen, trgovec v Trstu, Škedenj št. 1034, sedaj v preiskovalnem za-
poru pridelalnem sodišču v Ljubljani, nekaznovan,

je kriv,

da je v Trstu in Ljubljani

1. v juliju in septembru l. 1915. pokupil večje množine olja in masti,
tedaj neuprte potrebščine v to svrhu, da bi njih ceno neprimerno navijal.2. v času od konca l. 1914. do sreda l. 1916. izrabljajoč po vojnem
stanju povzročene izvanredne razmere za neuprte potrebščine kot za raz-
lična olja in krmila kakor tropine iz araluda, sezama, solničnega olja,
lana, maka in rapsa, zahteval dobičke od 20 do 300%, tedaj očitno preti-
rane cene; in je s tem zakrivil

ad 1. pregrešek držanja po § 17/2.

ad 2. prestopke draženja po § 14/1 naredbi od 7. avgusta 1915. št. 228
drž. zak. in

se obsoja

po § 17 naredbi od 7. avgusta 1915. št. 228 drž. zak. z ozirom na § 267
kaz. zak. in 260 b kaz. zak. na 3 (tri) tedne strogega zapora poofstrenega z
1 trdim ležiščem na vsak teden, poleg tega na plačilo globe v zn sku
10.000 k oziroma za slučaj neizterljivosti na 3 (dva) meseca zapora ter po
§ 389 k. p. r. v povrnitev stroškov kaznenega postopanja in izvršitve kazni.
V Ljubljani, dne 19. avgusta 1919.

Nagode, m. p.

V trgovino s mešaním blagom se
sprejme pošten in močan**DEČEK**

Nastop takoj! Ferdin. Hlebič, trg. Kranj.

Krasna slika našega preljubljenega

:: generala Maistra ::

je ravno izšla. Ljudstvo naj mu iz-
kaže hvalečnost s tem, da si okraši
vsak svojo sobo z njegovo sliko. Ista
stane 20 K, po poštenu povzetju K 24
pri založniku Vilko Weizl, knjigarna
v Mariboru. 5263**Dober pisalni stroj**se prod. Za ogledati Jurčičev trg 3,
II. nadstropje vrata št. 3.

Prvovrstna

**vozna kolesa
plašče in cevi**in vsa sraven spadojoča dela
priporoča**IGN. VOK**špecialna trgovina s prvovrstnimi
stroji in kolesi

Ljubljana, Sečna ulica 7.

**Pristni firnež,
oljnate barve**lastnega izdelka kakor suhe barve,
lase in barve za obleke nudi po naj-
nižji ceni tvrdka Jančar & Co. Ljub-
ljana, Slomškova ulica 19. 4964**Elektra**društvo za elektrotehnično in
strojniško industrijo.

Inženjeri Rottenbücher i dr.

Telefon Zagreb Kukovičeva

Inter. 8—84. ulica 32.

Brzjavci: Elektra, Zagreb.

Projektiranje in gradnjanaprav, koje spadajo v elektroteh-
niško in strojniško stroko.**Veliko skladišče**materijala, naprav in strojev, na-
bavljenih od prvovrstnih elektro-
tehniških tvornic.Zastopnik inozemske tvrdke kupi
večjo množino že zgotovljenih**DRV**Obvezne ponudbe s skrajno ceno, do-
bavnim časom in opisom istih na:
„Ljubljana — poštni predal 151.“

Vsake vrste

stavbenih delkakor tudi načrte in pro-
račune po najnižjih cenah
prevzame spoštovanjem
in priporočilom**Grego Prosen**oblastveno izprašani zi-
darski mojster za mesto
in deželo, Lesce Go-
renjsko.**Dva generatorja za vrtilni tok**(Drehstrom) s priklopljenim vzbudilnikom (Erreger-Maschine),
vsak po 150 kilovatov, 3000 voltov napetosti in 42 perijodami,
ki se dajo zvišati na 50, 173 obratov na minuto se ceno od-
dasta. Ponudbe na Vevške papirnice, Vevče pri Ljubljani.**Menjalnica**

ter informacijska pisarna

d. z. o. z.

v Ljubljani, nasproti južnemu kolodvoru

kupi in prodaja tuje valute vedno po najugodnejšem dnevnem kur-
zu. Ravi se poleg tega z bančno in trgovsko komisijo, sprejema v in-
kaso devize na vsa inozemska tržišča, kupuje in prodaja tu in inozem-
ske vrednostne papirje in daje informacije o vseh v bančno stroko
spadajočih transakcijah. — Vodstvo v rokah strokovnjakov — bivših
bančnih uradnikov.**Prostovoljna dražba.**Danes, 10. t. m. ob 5. uri pop. se prod 70 hl bi-
zelskega vina letnik 1917 v skladišču pri Ranzinger-
ju, Cesta na južno železnico.**Živila, krmila in naravni pridelki za Nemško Avstrijo!**Dolgoletna protokolirana tvrdka z živili, ki je v stalni poslovni
zvezi z velikim konsum. organizacijami želi ponuditi dobro idocih
ekspertnih tvrdk ali ekonomij in gospodarskih zvez na lastni
račun ali na željo v komisijo. — Ponudbe predmetov, ki so do-
voljeni za izvoz, pros!

VILJEM JUDEM, Dunaj IX, Wasagasse 54.

Naslov za brzjavke: Judem Dunaj Strudhof.

Parketne deščicehrastove dobavljam na debelo in drobno. Prevzemam tudi po-
kladanje ter vsa v to stroko spadajoča dela. — Josip Puh
Ljubljana, Gradaška ul. 22. 5041**Julij Meinl, Ljubljana.**

Kava	Rum	Fino	Razpošilja se po celim SHS kraljestvu od 5 kg naprej.
Gaj	Konjak	francosko	
Gokolada	Likerji	olje	
Kacao	Marmelada	primissima	
Sardine	Keksi	v dozah	
Kondenz.	Riz	po 12 1/2 kg	
mleko	Trapistovski	in odprto.	
Malaga	sir		

Dražba plemenskih bikov.Na pristavi v Goričanih p. Medvode se bo v torek dne 16. septembra t. l.
vršila dražba**12 plemenskih bikov montafonske pasme**v povprečni starosti 1 in pol leta, par volov in 2 konj. — Dražba se prične
ob 9. dopoldne.**Samo za trgovce!**Opozarjamo naše cenjene odjemalce v Jugoslaviji, da se predmeti naše
stroke, posebno kratko- in norimberško blago brez zapreke
lahko odpošlje v Jugoslavijo kot brzovozno blago po železnici.Imamo od teh predmetov veliko in dobro
sortirano zalogo.

S spoštovanjem

Gspandl & Schnepf, GRADEC

MURGASSE 31.14.

veletrg. za kratko- norimberško blago in blago iz pletenine.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 6 kron.)

Brionice

Zajec Fran, Dunajska cesta 14.

Dobava in pokladalci parketov

Bokal Anton, Ambrožev trg 9.
Puh Josip, Gradaška ulica 22.

Elektrotehnika

»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.
Zavod za tehn. in elektrotehn.,
Dunajska cesta 22.
Zavod za tehn. in elektrotehn.,
Lastne tovarne, Glince 16.

Gostilne

Ložar Jernej, Sv. Petra nasip 19.
Olup Josip, Pod Trančo.
Vinska klet pri Maliču, (Pod Ja-
dransko banko).

Gramofoni in godbeni avtomati

Rasberger A., Sodna ulica 5.

Hoteli

»Union«, Miklošičeva cesta 1.

Jaona skladišča

»Balkan«, L. Ljublj., javno skladišče,
Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)

Kavarne

»Prešeren«, Sv. Petra nasip 1.
»Union«, Miklošičeva cesta 1.
»Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni
trg.

Kleparji

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Karlovska
cesta 4.

Knjižarne

Jugoslovanska knjižarna, Pred
škofijo.

Knjižovneznice

Knjižovnica K. T. D., Kopitar-
jeva ulica 6.
Pajk Fr., Cankarjevo nabrežje 25.

Konfekcijske trgovine

Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

Krojači

Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8

Lekarne

»Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva ce-
sta št. 1.

Manufakturne trgovine

Pečenko Filip, Dunajska cesta 6.
Petkosig Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Mizarji

Bizjak Peter, Spod. šiška 136.
Trink Alojzij, Linhartova ulica 8.

Modni saloni

Götzl Marija, Židovska ul. 8. in 7.

Modne trgovine

Mrgdič Pavel, Aleksandrova cesta.

Optiki

Jurman Karol, Šelenburgova ulica.

Parfimerije in kozmetika

»Rex« zastopstvo, Stari trg 11.
»Uranus«, Mestni trg 11.

Podobarji

Pengov Ivan, Kolodvorska ulica
št. 20.

Popravila gramofonov in godbenih avtomatov

Rasberger A., Sodna ulica 5.

Prodajalne baro

Brata Eberl, Miklošičeva cesta.

Restoracije

»Union«, Miklošičeva cesta 1.

Stavbena podjetja

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, Gosposvet-
ska cesta 10.

Švediljska podjetja

»Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica
št. 4. (Tel. 117.)

Trgovine z brami, zlat- nicar, srebrnicar in jaskar

Černe Lud., Wolfova ulica 3.
Gornik Peter, Stari trg 20.

Trgovine cvečic

Bajec Anton, Pod Trančo.

Trgovine s klobuki

Čadež Gvido, Mestni trg 14.
Soklič J., Pod Trančo 2.

Trgovine s šivaln. stroji

Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.

Trgovine s papirjem

Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva
ulica 2.
»Uranus«, Mestni trg 11.

Trgov. z mešan. blagom

Šerbec Friderik, Stari trg 4.

Trgovine z dežniki in solničniki

Mikuš L., Mestni trg 15.

Trgovine z železnico in poljedelskimi stroji

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta
št. 10.

Urovarne

Adamič Ivan N., Sv. Petra cesta
št. 33.

Zaloge pohištva

Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Zajutrkovalnice

Grošel T., Poljanska cesta 7.

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI

priporoča svojo veliko zalogo zajamčeno

PRISTNIH VIN

osobito: 10% staro ogrsko, letnik 1917
12% ogrsko belo, letnik 1918 iz okoli-
lice Vršac-Belackva; 10% banaško,
letnik 1918 vsi brez kisline, nadalje šta-
jerska, hrvaška in dolenska vina, po
najnižjih cenah v lastnih posodah. Vina so
dobro obležana in prevzame Gospodarska
zveza glede pristnosti vso odgovornost.

gostilna

se išče v najem v lepem kraju v Slo-
veniji. Ponudbe prosim pod šifro »Lep
kraj« pošto ležeče Trušnje-Velikovec.

Pravo žolto domače milo za pranje

1 kg K 16—, 1 za-
bojček okoli 3 1/2 kg
franko K 56— po-
silja po povzetju
zavod za eksport.M. JUNKER, ZAGREB,
št. 39, Petrinjska ulica 3. III.
Z naročilom se prosil poslati tudi
polovico zneska.

Milo za britje

K 3—, 1 kg K 30—
Toaletno milo
po dnevni cenl.Krema za britje
porcel, lončak
K 6— 1 tuc. K 55—

Nepremočljivo platno

francoskega izvora za dežne plašče je ravnokar došlo.

A. & E. Skaberne.

KOSTANJEV LES

kupi v vsaki množini strojlina tovarna
Samsa & Co. v Ljubljani,
Marije Terezije cesta 2.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1.

Sto in stoletja smo bili zaslužni in hlapci na lastni zemlji, končno smo dosegli svojo svobodno neodvisno državo. S tem pa še ni doseženo vse, kajti s tem je ustvarjena šele podlaga, so dani šele pogoji za razvoj in napredek in baš sedaj je treba intenzivnega dela na gospodarskem polju.

Slovenska zemlja je vsled svoje ugodne lege in obilice prirodnih zakladov tako pripravna za industrijalno delo, da nas bodo tujci zopet zaslužili v kljub lastni državi, če se ne bomo gospodarsko ojačili in osamosvojili.

Kakor hitro dobi moč tuji kapital, smo uničeni in gospodarsko zaslužni. Rešiti nas more le intenzivno gospodarsko delo med kmetskim in meščanskim prebivalstvom. To se bo pa dalo doseči s pospeševanjem slovenske trgovine, industrije ter obrti. Naši trgovini, industriji in obrti se odpira velikansko polje.

Delajmo, da nas tujci ne prehitijo! Ker pa je za gospodarsko delo treba denarja, denarja in zopet denarja, mobilizirajmo o pravem času svoj kapital, da nas ne prehitijo tujci, osobito židi, ki rinejo v Jugoslavijo kot v obljubljeno deželo, ker vedo, da je pri nas — bodočnost.

Če smo tudi majhen reven narod, a v združenju je moč, ki je ne premagajo posamezniki, bogatini, tujci. Raditega so se združili slovenski in hrvaški trgovci in obrtniki, ter osnovali »Jugoslovanski kreditni zavod«, registrovano zadrugo z omejeno zavezo v Ljubljani, ki se bo iz majhnih početkov razvila v velik zavod, ki bo ščitil in podpiral jugoslovansko trgovino, industrijo in obrt.

Vabimo na sodelovanje vse, ki jim je razvoj in napredek slovenske trgovine, industrije in obrti pri srcu. Po sklepu občnega zbora z dne 12. junija t. l. razpisujemo

I. subskribicijo en milijon kron deležev

in sicer 10.000 deležev po 100 K (sto kron) da se tudi mali trgovec in obrtnik lahko udeleži. Vsakdo lahko podpiše poljubno množino deležev. Vsak delež ima na občnem zboru en glas. Priglašeni deleži se imajo vplačati takoj ali najkasneje do konca tega leta. Deleži se glasijo na vplačitelja in imajo pravico do dividende od 1. januarja 1920 naprej. Pred 1. januarjem 1920 vplačani deleži se bodo od dneva vplačila do konca leta obrestovali po sklepu občnega zbora.

Pri nadaljnjih emisijah deležev bodo imeli vedno prednost priglašenci te prve emisije.

Pojasnila daje in prijave ter vplačila sprejema »Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.« v Ljubljani, Marijin trg 8 in Wolfova ulica 1.

Velika je postala naša domovina in čaka nas mnogo gospodarskega dela. Osvobodili smo se narodno — svoboditi se moramo pa tudi gospodarsko, ker le neodvisno in pozitivno gospodarstvo je in bo podlaga zdravi in močni državi, kakršno si pač želimo. Mobilizirajmo torej svoj kapital... Kamen do kamena, zrno do zrna... in če smo tudi majhen narod, združeni bomo zmagali tudi gospodarsko.

Upravni svet.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. — Inkaso faktur in trgovske informacije. — Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje, in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.
Neposredno pod državnim nadzorstvom.